

ઇસ્તિલાહતે મહદવિયા

મજલિસે દફા ઁ હક

મુહમ્મદ હઝરત સૈયદ મુહમ્મદ (રહ.) કોટ સાહબ યંચલગૂડા,
હૈદરાબાદ

લેખક

ફકીર હઝરત રફફત જાવેદ સાહબ અહલે, હૈદરાબાદ

ગુજરાતી લિપિ માં તૈયાર કરનાર

મદ્રેસા ઁ દાયરતુલ ઉલૂમ મહમૂદિયા, વડવાલી મસ્જિદ, ડભોઈ
(ગુજરાત)

ઇબ્તેદાઈયા

બિરાદરાન વ ખ્વાહરાન કે લિયે "ઇસ્તિલાહતે મહદવિયા" કે નામ સે યે કિતાબ પેશ કી જા રહી હૈ. ઇસ્તિલાહત કી અપની અહેમિયત હોતી હૈ. કાનૂની, તિજારતી(વ્યાપારિક) મઝહબી યા તકનિકી (Technology) મુઆમલાત મેં ઇસ્તિલાહત મુર્વિજ હૈ. કૌમે મહદવિયા મેં ભી ઇસ્તિલાહત કા ચલન આમ હૈ. બિલખુસૂસ નૌજવાનોં કી માલૂમાત કે લિયે મજલિસે દફા એ હક કી જાનિબ સે કોશિશ કી ગઈ હૈ. ઉમ્મીદ હૈ કે પઢને વાલોં કો માલૂમાત સે ફાયદા હોગા. મુઝ્કિન હૈ કિ બાઝ અહમ ઇસ્તિલાહત છૂટ ગએ હોં ઓર મુઝ્કિન હૈ કિ બાઝ ગલતિયાં ભી હો ગઈ હોં. આપ સે ઇલ્તિમાસ હૈ કિ હમેં આગાહ ફરમાએ, તા કિ ઇન્શા અલ્લાહ, દૂસરે એડિશન મેં છૂટી હુઈ ઇસ્તિલાહત કો શામિલ કિયા જાએ ઓર ગલતીયોં કી દૂર કિયા જાએ. મુસદ્દિક સે ગુઝારિશ હૈ કિ હમારી કૌમી ઇસ્તિલાહત જૈસી ચલી આ રહી હૈ - વૈસી હી હમારે બોલને ઓર લિખને મેં જારી રહે. તબ્દીલી નામુનાસીબ હૈ. મસલન "હઝીરા" કો હઝીરા હી બોલા જાએ ના કિ કબ્રસ્તાન. વકતે તઆમ (ખાને કે વકત) "અલ્લાહ દિયા" કરને કે બજાએ "બિસ્મિલ્લાહ શુરુ કીજાએ" નહીં કહના યાહિએ. ઇસ કિતાબ કી તૈયારી કે લિયે હઝરત સૈયદ કુતુબુદ્દીન ઉફ્ફ ખૂબમિયાં સાહબ પાલનપુરી (રહ.) કી કિતાબ "હુદૂદે દાયરા મહદવિયા" ઓર હઝરત ખુદાબક્ષ રશ્દી સાહબ કિબ્લા (રહ.) કા "રિસાલા નાફિઆ" ઓર "ચરાગે દીને મહદી (અ.સ.)" સે મદદ લી ગઈ હૈ ઓર બાઝ કૌમી કિતાબોં સે ભી મદદ લી ગઈ હૈ.

◆ ઈઝતરાબ:

ફાકોં કી વજહ સે જો ઈઝતરાબ હોતા હૈ, યા બેચેની પૈદા હોતી હૈ, ઇસ કો ઈઝતરાબ કહેતે હૈ. ઐસી હાલત મેં ગિઝા (ખોરાક) કે લિચે થોડી બહુત દોડ ધૂપ કી જા સકતી હૈ. જિસ કો ઈઝતરાબ હો ઉસકો મુજ્તર કહેતે હૈ.

◆ અફઆલે ઈર્શાદી:

અફઆલે ઈર્શાદી યાની વો અફઆલ જો મુર્શીદીન અંજામ દેતે હૈ વો ચૌદહ (૧૪) હૈ...

(૧) ઈલાકા લેના: જબ કિસી મુરીદ કે મુર્શીદ કા ઇન્તેકાલ હો જાચે ઓર વો ઉન મુર્શીદ કે જાનાશીન સે તજદીદે બૈઅત કરતા હૈ, તો ઇસકો ઇલાકા લગાના કહા જાતા હૈ ઓર મુર્શીદ જો ઇસ બૈઅત કી તજદીદ ફરમાતે હૈ, તો ઇસ કો ઇલાંકા લેના કહા જાતા હૈ. મુરીદ કરતે વક્ત કલ્મા ઇમાને મુફ્સિલ વ ઇમાને મુજમ્મિલ વ ઝિક્ર કી તાલીમ, સિલસિલા એ તરબિયત વગૈરા સબ મુર્શીદ કે ઝરિચે બતલાચે જાતે હૈ. ઈલાકા લેને કે વક્ત સિફ મુર્શીદ અલ્લાહ વાસ્તે ઈલાકા કુબૂલ ફરમાતે હૈ.

(૨) તલ્કીન કરના: મુર્શીદ અપને મુરીદ કો તલ્કીને ઝિક્ર ફર્માતે હૈ ઓર તરીકા એ ઝિક્ર બતલાતે હૈ.

(૩) નમાઝે જનાઝા પઢાના: મુર્શીદ જબ નમાઝે જનાઝા પઢતે હૈ તો ઇસ સે મુરીદ કો ફાયદા પહુંચતા હૈ. ઇન્તેકાલ કે બાદ નહલાને કે બાદ તબ્દીલી આ જાતી હૈ ઓર નમાઝે જનાઝા કી અદાઈગી સે મૈયત મેં મઝીદ બહેતરી આ જાતી હૈ.

(૪) મુર્દે કો મુશ્તેખાક દેના: મુર્શીદ મુર્દે કો મુશ્તેખાક દેતે હૈ. મુર્શીદ કામિલ હો તો ઉસકી મુશ્તેખાક સે મુરીદ કો નજાત મિલ જાતી હૈ ઓર મકામાત બુલંદ નસીબ હો જાતા હૈ.

(૫) પસ્મુદા દેના: પસ્મુદા કી તાસીર સે અમરાજે રુહાની (ઝહેની બિમારિયાં) દૂર હોતે હૈ. નીઝ મર્જે જિસ્માની (સારીરિક રોગ) ઓર બલાઓં કે ઈલાજ કે લિએ મુરીદીન અપને અપને મુર્શીદીન સે પસ્મુદા તલબ કરતે હૈં ઓર ઉન કે એતેકાદ કી બદૌલત ખુદા એ તઆલા ઉન કો કામિયાબ કરતા હૈ.

(૬) સલામ ફેરના: ફજર કી નમાઝ પઢકર તુલૂ એ આફતાબ તક ઝિક્ર મેં બૈઠને કે બાદ મુર્શીદ ઓર હાઝિરીન જબ ઇસ નશિસ્ત સે ઉઠતે હૈં, તો મુર્શીદ સલામ ફેરતે હૈં ઓર રાત મેં ઈશા કે બાદ બાઝ દાયરોં મેં સલામ ફેરતે હૈં ઓર બાઝ દાયરોં મેં તસ્બીહ દેકર સલામ ફેરા જાતા હૈ.

ઇલાવા અઝીં, બહેરેઆમ યા તરાવીહ યા દુગાના યા મઝહબી જલ્સોં કે બાદ તમામ દાયરોં મેં તસ્બીહ દી જાતી હૈ ઓર સલામ ફેરા જાતા હૈ.

(૭) કુરઆન મજીદ કા બયાન કરના: હઝરત મહદી માઉદ અ.સ. ને બયાને કુરઆન કરને વાલે મેં ત્રીન અહિરી ઓર ત્રીન બાતિની ખૂબિયોં કી મૌજૂદગી કો જરૂરી ફરમાયા હૈ...

અહિરી ખૂબિયાં: (૧) મુતવક્કિલ હો (૨) અલ્લાહ જો દે ઉસકો ઉસી દિન લિલ્લાહ ખર્ય કર દે (૩) દુનિયાદાર કે ઘર ના જાએ.

બાતિની ખૂબિયાં: (૧) યશ્મે સર (સર કી આંખોં) સે ખુદા કો દેખને વાલા હો (૨) મુર્દે કે હાલ કી ખબર દે (૩) ઉસકી નઝર મેં ઝર વ ખાક (સોના ઓર મિટ્ટી) બરાબર હોં.

પસ જિસ મેં યહ સીફતેં ના પાઈ જાએ વહ બયાને કુરઆન કા અહલ નહીં હૈ.

(૮) તાઝીર મારના: મુર્શીદ કે રુબરુ મુરીદ અપને ગુનાહોં કા ઈકરાર કરતે ઓર મુર્શીદ ઉસ કો કાબિલે તાઝીર સમઝતે તો જરૂર તાઝીર મારતે થે યાની દુર્રે (કોડે) મારતે લગાતે થે, તાકી ઇસ ગુનાહ કી તકલીફ યહીં (દુનિયા મેં હી) ઉઠા લે ઓર

મરને કે બાદ અઝાબ સે બચે. દુર્રે (કોડે) મારને કી રિવાયત હઝરત ખાતિમેકાર આબિર હાકિમ (રહ.) કે ઝમાને તક બરકરાર થી. باصواب اعلم والله

(૯) દુગાના શબેકદ્ર પઢના: દુગાના શબેકદ્ર કી નમાઝ મુશીદ હી પઢાતે હૈં, યહ ખાસ નમાઝ હૈ. હઝરત મહદી માઉદ (અ.સ.) નમાઝે પંજગાના કે લિચે મિયાં લાડ (રઝી.) કો નમાઝ પઢાને કા હુકમ ફરમાતે, લેકિન નમાઝે દુગાના બ નફસે નફીસ ખુદ આપ (અ.સ.) ને કાહા ઓર ફરહ મુબારક મેં પઢાઈ હૈ, જાનાશીને મહદી માઉદ (અ.સ.) હી ઇસ નમાઝ કો પઢાને કે મજાઝ હૈ, બાઝ દાયરોં મેં મુશીદ કી ઇજાઝત યાફતા શખ્સ ભી દુગાના પઢાતા હૈ.

(૧૦) સવિયત દેના: રાહે ખુદા મેં મુશીદ કે પાસ કુછ નકદ વ જિન્સ યા તઆમ (ખાના) આ જાચે તો મુશીદ ઇસ કો સબ લોગોં મેં મસાવી (બરાબર) તોર પર તકસીમ ફરમા દેતે હૈં, યા કિસી કો જરુરત કે લિહાઝ સે ઉસકો થોડી મિકદાર બઢકર ઇનાયત ફરમા દેતે હૈં, ઉસકો સવિયત કહા જાતા હૈ.

(૧૧) ઇજ્મા: મઝહબી મુઆમલાત મેં કોઈ તબ્દીલી યા ખરાબી પૈદા હો ચલી હો તો મુશીદ ઇજ્મા તલબ કરતે હૈ ઓર મુશીદીન જમા હો કર ઇસ મસલે કા હલ નિકાલતે હૈં. ઇજ્મા કે એલાન કે બાદ શિરકત જરુરી હો જાતી હૈ.

ઇજ્મા મેં (બિલા ઉજર) અદમે શિરકત મુનાફિક કી તારીફ મેં આતી હૈ. ઇસ કે ઈલાવા ભી ઇજ્મા લફઝ સુનને મેં આતા હૈ. ઇજ્મા બહરેઆમ કે દિન સુબહ મેં મુનઅકિદ હોતા હૈ, મુરીદીન વ અકિદતમંદ હઝરાત સરોં પર પાની યા લકડી લે જા કર મુશીદ કે ઘર મેં ઉતારતે હૈ ઓર નાનરેઝા કી તકસીમ કા અમલ જિસ દાયરે મેં હોતા હૈ, વહાં સે નાનરેઝા લે કર આતે હૈં. ઇસ હાઝરી સે મુરીદ કી અના દૂર હોતી હૈ. વહ સબ કે બરાબર શરીક હોતા હૈ ઓર ઉસ કો ફૈઝ ભી મિલતા હૈ.

(૧૨) નૌબત બેઠના યા નૌબત જાગના: રાત કે એક પહર યાની તીન (૩) ઘંટે અલ્લાહ કે ઝિક્ર કેદે નશિસ્ત કે સાથ બૈઠકર ઝિક્ર કરતે રહના નૌબત કહેલાતા હૈ. મુશ્શીદીન નૌબત કી નશિસ્ત કી નિગરાની ભી ફરમાતે થે. અબ ભી કિસી જગહ તીન ફુકરા એ કિરામ જમા હોં તો નૌબત જાગી જા સકતી હૈ , યાની ઝિક્ર મેં બૈઠા જા સકતા હૈ.

(૧૩) બહરેઆમ કરના: કિસી સાહિબે ફૈઝ કી યાદગાર કે તોર પર ઉસ સાહિબે ફૈઝ કા મઆસરિયા જાનશીન કોઈ શૈ કિસ્મ ગિઝા - મસાવી તોર પર અપની સોહબત મેં રહને વાલે તાલીબાને ખુદા ઔર અપને ખાસ વ આમ મુરીદોં મેં તકસીમ કરતા હૈ, યહ અમલ બહરેઆમ કહેલાતા હૈ - જો વાજિબાતે તરીકત સે હૈ (યાની તરીકત મેં વાજિબ હૈ) ઔર ઈઝહારે વિલાયત કે લવાજમ સે હૈ - જો અહદે નબુવ્વત મેં (આમ) નહીં થા. પસ જબ કભી કિસી દાયરે કા મુશ્શીદ અપની સોહબત મેં રહને વાલે તાલીબાને ખુદા કી કિસી બુઝુર્ગ કે બહરેઆમ કે લિયે પાની ઔર લકડી ફરાહમ કરને કી લિયે હુકમ દેં , તો યહ ઇજ્મા ઉસ દાયરે કે તમામ તાલીબાને ખુદા પર ફર્ઝ હોતા હૈ ઔર ઇસ કી શિરકત સે બિલા ઉઝર બાઝ રહને વાલા ફકીર મુનાફિક કરાર પાતા હૈ ઔર એસે ઇજ્માઓં મેં દાયરે જે બાહર યા કરીબ રહને વાલે દુન્યાદાર મુવાફિકીન ભી અઝ રાહે સઆદતમંદી શરીક હોતે આયે હૈં.

[રિસાલા નાફિઆ, હઝરત પીર વ મુશ્શીદ ખુદાબખ્સ રશદી (રહ.) કિબ્લા]

નોટ: બહરેઆમ કા મુબારક સિલસિલા ઉમ્મુલ મુસદ્દીકીન બીબી ઇલ્હાદીતી (રઝી.) કી બહરેઆમ સે શુરુ હુવા હૈ.

*દૌરે નબુવ્વત મેં બહરેઆમ કી નૌઇય્યત ઉમૂમી (આમ) નહીં થી. વાકિયા યૂં હૈ કિ હઝરત અબુ હુરૈરા (રઝી.) ને અર્ઝ કિયા કિ , ' મુજે કોઈ બાત યાદ નહીં રહેતી. ઇસ પર હુઝૂર (ﷺ) ને હુકમ દિયા કિ, અપના દામન પસારો. ઇસ કે બાદ હુઝૂરે અકરમ (ﷺ) ને અપને દસ્ત (હાથ) મુબારક સે તીન બાર હઝરત અબુ હુરૈરા (રઝી.) કે દામન મેં ફૈઝ તકસીમ ફરમાયા. યહ એક ખુસૂસી વાકિયા હૈ.

(૧૪) નમાઝે તહજ્જુદ ગુજરના: મુશીદ ખુદ નમાઝ તહજ્જુદ પઢતા હૈં. નમાઝે તહજ્જુદ સે વિલાયત કા ફૈઝ મિલતા હૈ, યહ નમાઝ નિહાયત છુપાકર પઢી જાતી હૈ જિસ કે બાદ ફજર તક ઝિક્ર મેં મસરુફ રહેતે હૈ, ફજર સે પહલે સોતે નહીં હૈ.

નમાઝે તહજ્જુદ ખડે હોકર અદા કી જાતી હૈ. હમારે યહાં તહજ્જુદ પઢને કી ઇજાઝત અગર મુરીદ તલબ કરે તો મુશીદ ઉસકી કાબિલિયત, પાબંદી ઓર જફ વગૈરા કો દેખકર ઇજાઝત દેતે હૈ, વરના મના ફરમા દેતે હૈં, ચૂં કી યહ નમાઝ ખાસ નમાઝ હૈ. એક બાર શુરુ કરે તો હમેશા પઢની લાઝિમ હૈ. કુછ દિન પઢને કે બાદ બંધ કર દે તો નુકસાન હોતા હૈ. હઝરત મહદી અ.સ. ને ફરમાયા હૈ કિ ' તહજ્જુદ (પઢને) સે વિલાયત કા ફૈઝ મિલતા હૈ. અફઆલે ઈર્શાદી કા બયાન ખત્મ હુવા.

◆ અલ્લાહ દિયા:

ગિરોહે મુકદ્દસા મેં જબ કિસી કો કોઈ લિલ્લાહ નકદ યા જિન્સ (ખાના યા કોઈ સામાન) દિયા જાતા હૈ તો અલ્લાહ દિયા કહકર દેતે હૈં. ઇતના કહેને સે દેને વાલે કી હસ્તી હટ જાતી હૈ ઓર ખુદા પર નઝર જાતી હૈ ઓર લેને વાલે કી નઝર ખુદા પર જાતી હૈ કિ "ખુદા ને મુઝે અતા ફરમાયા" ઓર કોઈ શરમિંદગી નહીં હોતી, અલ્લાહ દિયા કહેને સે માલ મેં પાકી આ જાતી હૈ.

◆ ઉમ્મુલ મુસદ્દિકીન:

હુઝૂર મહદી એ માઉદ (અ.સ.) કી ઝવજા એ મુતહ્હરા કે લિએ ઉમ્મુલ મુસદ્દિકીન કહા જાતા હૈ, યાની *"મુસદ્દિકો કી માં ". અગર ઉમ્મુલ મુસદ્દિકીન બોલા જાએ, તો ઇસ કા મતલબ હૈ "મુસદ્દિકીન કી માએં".

◆ અહલે ફરાગ:

વહ મુસદ્દિક જો અપને પાસ મૌજૂદ રૂપયે લેકર દાયરે કો આતે હૈં, ઉન કો અહલે ફરાગ યાની ગની કહેને કી તાકીદ હૈ.

◆ બિના તર્ક મરને વાલા:

વહ મુસદ્દીક જો તર્કે દુનિયા કીએ બગૈર ઇન્તેકાલ કર જાએ, તો ઉસકો બે તર્ક ઇન્તેકાલ કરને વાલે સે મૌસૂફ ક્રિયા જાતા હૈ. ગુજિસ્તા યહ તરીકા રહા ક્રિ બે તર્ક મરને વાલે કો મુશ્શીદ યા તો નમાઝે જનાઝા પઢાતે થે, યા મુસ્તેખાક દેતે થે.યાની કોઈ એક અમલ ક્રિયા જાતા થા.ઇસ સે મૈયત કે લવાહિકીન (રિશ્તેદારો) ઔર તમામ મુસદ્દિકીન પર યહ અસર હોતા થા ક્રિ વહ મરને સે પહલે તર્કે દુનિયા કરને કી ફિક મેં રહેતે ઔર તર્કે દુનિયા કર લિયા કરતે.હઝરત મહદી માઉદ (અ.સ.) ને " વરા એ તર્કે દુનિયા ઈમામ નીશત" ફરમાયા હૈ.હઝરત ખાતિમ કાર આખિર હાકિમ (રહ.) ને ફરમાયા ક્રિ, 'જિસને દુનિયા કો તર્ક નહીં ક્રિયા ઉસને હઝરત મહદી માઉદ (અ.સ.) કે દીન કો તર્ક ક્રિયા.'તર્કે દુનિયા મદ ઔર ઔરત દોનોં પર ફર્ઝ હૈ. અલ્લાહ હમ સબ કો તર્કે દુનિયા કી તૌફીક દે. આમીન ...

◆ બંદગી મિયાં:

યહ લફઝ બહુત અહમિયત કા હામિલ હૈ. બંદગી કા મતલબ ખુદા એ તઆલા કે રુબરુ કામિલ સુપુર્દગી. ઇસ લિયે બુઝુર્ગોં કે એક ખાસ તબકે તક યહ લફઝ મહદૂદ હૈ. બંદગી મિયાં કા લફઝ ઈન બુઝુર્ગોં કે લિયે ખાસ હૈ. મસલન, સહાબા, સહાબા એ કિરામ, તાબઈન, તબે તાબઈન રઝી. ઔર રહમતુલ્લહિ અલયહિમ અજમઈન. બાદ કે દૌર કે બુઝુર્ગોં કે લિયે "મિયાં" બોલા ઔર લિખા જાતા હૈ. હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદ ખૂંદમીર સિદ્દીકે વિલાયત (રઝી.) કે લિયે લફઝ "બંદગી મિયાં" બોલા ઔર લિખા જાતા હૈ, "યા બંદગી મિયાં" કહેને સે બલિય્યાત દૂર હો જાતી હૈ.

◆ બંદગી મીરાં:

યહ લફઝ મહદી માઉદ (અ.સ.) કે લિયે બોલા ઔર લિખા જાતા હૈ ઔર આપ (અ.સ.) કી ઔલાદ વ અમજાદ કે લિયે જો સહાબા, તાબઈન ઔર તબે તાબઈન કે જુમરે મેં આતે હૈ. બાદ કે બુઝુર્ગોં કે લિયે લફઝ "મિયાં" બોલા ઔર લિખા જાતા હૈ.

◆ બોલા ચાલા માફ કરવાના:

ગિરોહે મહદવિયા કા એક ખાસ તરીકા હૈ કિ હર સાલ માહે મુહર્રમ અલ હરામ કી (૧૦) તારીખ કો સુબહ નમાઝે ફજર કે બાદ લોગ એક દૂસરે સે મિલકર અપના બોલા ચાલા માફ કરવાયા કરતે હૈ, જિસ કી વજહ સે દિલોં કી કુદૂરત, રંજિશોં દૂર હોકર આપસ મેં એક દૂસરે સે સબ કા દિલ સાફ હો જાતા હૈ. રિવાયતે મશહૂર સે સાબિત હૈ કિ હઝરત ઈમામ હુસૈન (રઝી.) જબ દસવીં મુહર્રમ કો કરબલા મેં ઝાલીમોં કો જહન્નમ રસીદ કરને કે લિએ તશરીફ લે જાને લગે, તો અપને સબ સાથિયોં સે ઓર અહલો અયાલ સે અપના બોલા ચાલા માફ કરવા લિયા થા, ક્યૂંકિ આપ (રઝી.) કો વાપસ લૌટને સે બઢકર અપની શહાદત કા યકીન થા. પસ હઝરત ઈમામ હુસૈન (રઝી.) કી શહાદતે અઝીમા કી યાદ મેં અહલે બૈત કે સબ ઘરાનોં મેં હર સાલ દસ્વીં મુહર્રમ કો બોલા ચાલા માફ કરાને કા અમલ રાઈજ હૈ. ફિર આગે ચલકર બહુત સે ઘરાનોં મેં મતરુક હો ગયા થા. (યાની ઇસ અમલ કા ચલન બંદ હો ગયા થા.) ઇસ અમલ કો યાની હઝરત મીરાં (અ.સ.) ને બ હુકમે ખુદા બરકરાર રખા. ઓર બાઝ અહાદીસ સે યહ અમ્મ ઝાહિર હૈ કિ કયામત યૌમે આશૂરા યાની મુહર્રમ કી દસવીં તારીખ કો હોગી. ક્યા માલૂમ કે અબ જો આશૂરા આને વાલા હૈ મુમકિન હૈ કિ વહી કયામત કા દિન હો. પસ અહલે ઈમામ ઊસ વક્ત રહેં ભી, તો ઊનકા આપાસ મેં એક દૂસરે સે સાફ દિલ હોકર રહના હી બહેતર હૈ.

[ચિરાગે દીને મહદી (અ.સ.), મુસન્નિફ: હઝરત ખુદા બખ્સ રશદી (રહ.)]

ખુદા ને દિલ જૈસા ઝફં યાની બર્તન ઓર કોઈ નહીં બનાયા. મુસદ્દિક કા દિલ તો ઈશ્કે ઈલાહી ઓર યાદે ઈલાહી કા રશદી (હિદાયત) કા મસ્કન હોતા હૈ. ઇસ મેં ના તો ખુદા સે ગાફિલ કરને વાલી કિસી કી યાહત સમા સકતી હૈ ઓર ના હી ગૈર કી નફરત યા કુદૂરત જગા પા સકતી હૈ. અગર હઝરત ઈમામ હુસૈન (રઝી.) કી ઇસ મુબારક રવિશ પર અમલ હો ગયા ઓર હમને સબ કો માફ કર દિયા ઓર સબ ને હમકો માફ કર દિયા, તો દિલ અપની અસલી હાલત પર હોતા હૈ કિ ઈશ્કે ઈલાહી

ઔર યાદે ઈલાહી કે સિવા ઇસ દિલ મેં ઔર કોઈ ચીઝ નહીં સમા સકતી. દસવીં મુહેરમ કી ઇસ Spirit ઔર જજ્બે કી સાલ ભર બલ્કિ હર રોઝ દોહરાતે રહના ઔર અમલ કરતે રહના યાહિએ કિ દિલ બેજા મુહબ્બતોં ઔર કુદૂરતોં સે પાક રહે ઔર મસરૂકે ઝિકુલ્લાહ રહે.

◆ ભાઈ કાલૂ ઔર ભાઈ લાલૂ:

હઝરત મહદી માઉદ (અ.સ.) કે દાયરે મેં એક જિન્ન કુત્તે કી શકલ મેં થે. "ભાઈ કાલૂ" કહા જાતા થા. વહ ઝિકુલ્લાહ કે અવકાત (વક્તોં) મેં રોટી ડાલને પર નહીં ખાતે થે. હઝરત સાની એ મહદી (રઝી.) કે દાયરે મેં મૌજૂદ એક કુત્તે કો "ભાઈ લાલૂ" કહા જાતા થા.

◆ બે-ઈખ્તિયારી:

હઝરત મહદી માઉદ (અ.સ.) ને ફરમાયા, 'ઈખ્તિયાર બુરા હૈ, બે - ઈખ્તિયારી રહો. બે ઈખ્તિયાર રહેને સે હમેશા ઝાતે મૌલા પર નઝર રહેતી હૈ. હર અતા યા મના કે વક્ત ઝાતે મૌલા હી પર નિગાહ જાતી હૈ. બે-ઈખ્તિયારી સે રઝા હાસિલ હોતી હૈ, જો સબ્ર સે આગે કા મકામ હૈ'.

◆ બિનાઈ:

બિનાઈ સે મુરાદ અલ્લાહ તઆલા કા દીદાર હૈ જો અલ્લાહ તઆલા કો દેખે "બીના" કહેલાતા હૈ ઔર જો અલ્લાહ તઆલા કો ઇસ દારે દુનિયા મેં દેખને કા કાઇલ ના હો (જબ દેખને કા કાઇલ હી ના હોગા તો ફિર) દીદાર સે મહરૂમ હી રહેગા. "નાબીના (અંધા)" કહેતે હૈ. કુરઆન મજીદ મેં આયા હૈ. જો ઇસ દુનિયા મેં અંધા હૈ, વહ આખિરત મેં અંધા ઔર ઝયાદા ગુમરાહ હૈ. હઝરત મહદી અ.સ. કા ઈર્શાદ હૈ કિ "તસ્દીકે બંદા બિનાઈ એ ખુદા" હૈ.

◆ પસ્ખુદા:

સાહિબે ઈર્શાદ પસ્ખુદા દેતે હૈ. પાની પર તીન બાર દમ કર કે ઔર ઇસકો હર બાર પીતે હૈ ઔર ઈસ્કે બાદ દેતે હૈ, પસ્ખુદે કી તાસીર સે અમરાઝે રૂહાની ઔર અમરાઝે જિસ્માની કા ઈલાજ હો જાતા હૈ. કામિલ મુર્શીદ હો તો પાની જલ્દ અસર કરતા હૈ.

◆ પગડી ઔર અંગરખા:

હમારે મુર્શીદીન કા પહેનાવા હુવા કરતા થા. અબ ભી બાઝ મુર્શીદીને કિરામ પગડી ઔર અંગરખા મેં મલબૂસ રહેતે હૈ. ઇસકી અપની એક શાન હોતી હૈ. ખાસ તોર પર ગૈર મહદવી ફૈરી સમઝ જાતા હૈ કિ મહદવી ફકીર હૈ - મુર્શીદ હૈ. બુઝુર્ગોં કી તકલીદ મેં યહ પહેનાવા જારી રહના યાહિએ, જિસ કી વજહ સે ખુદ ઇહતિસાબી કા હર વક્ત ખ્યાલ રહેતા હૈ.

◆ પીર:

અલ્લાહ તઆલા કા ઈર્શાદ હૈ - "ઈતાઅત કરો અલ્લાહ કી, અલ્લાહ કે રસૂલ (ﷺ) કી ઔર ઉનકી જો તુમ મેં અવ્વલુલ અમ્ર બનાએ ગયે હૈ. અવ્વલુલ અમ્ર સે મુરાદ યહાં પીર હી હોતા હૈ. યહ બાત યાદ રખને કિ હૈ કિ જિસકા કોઈ પીર નહીં ઉસકા પીર શૈતાન હોતા હૈ. લિહાઝા પીર કા દામન થામના જરૂરી હૈ. હુઝૂર (ﷺ) ને ફરમાયા કિ, 'જિસ તરહ નબી અપની ઉમ્મત કે લિએ હૈ, ઉસ તરહ શૈખ અપને મુરીદોં કે લિએ હૈ.' (હવાલે કે લિએ દેખિએ હઝરત ખ્વાજા બંદાનવાઝ રહ. કી કિતાબ "રૂહે તસવ્વુફ") પીર કામિલ હો, મુરીદ કો અલ્લાહ કે અવામ્ર (અહકામ) પર ચલાતા હૈ ઔર નવાહી (મના કિયે ગયે કામોં) સે રોકતા હૈ. હમ ઝિંદગી કે હર મુઆમલે મેં મેયાર કો મલ્હૂઝ રખતે હૈ. મસલન, ઉમદા મદ્રેસા , આલા કિસ્મ કી ખોરાક , પોશાક, ચોટી (ઊંચે કિસમ) કા ડોક્ટર વ હકીમ, ચોટી કા વકીલ. ઇસ તરહ પીર ભી કામિલ હો. જૈસા કે આપ ને ઉપર પઢા કે પીર દીની રહેબર હોતા હૈ - જો ખુદ અલ્લાહ તઆલા કે હુકમ

પર અમલ કરતા હૈ ઓર જિસ બાત સે અલ્લાહ તઆલા ને મના ફરમાયા હૈ વૈસા અમલ નહીં કરતા. પીર કામિલ હો તો મુરીદીન કે લિએ બડી મદદ મિલતી હૈ. પીર કો અપની ઇસ્લાહ કે લિએ બુઝુર્ગોં કે ઉસૂલ પર ચલના જરૂરી હૈ. મસલન, હઝરત અબુ બકર સિદ્દીક (રઝી.) ને ફરમા દિયા કિ, 'અય લોગોં ઉસ વક્ત તક મેરી પેરવી કરો જબ તક મૈં રાહે રાસ્ત પર ચલૂં. હઝરત ઉમર ફારૂક (રઝી.) જેસે બા - જબરૂત ખલીફા કો કઈ બાર ટોકા ગયા થા, યાની અહતેસાબ કિયા ગયા થા. દૌરે વિલાયત મેં આઈએ. હઝરત સાની એ મહદી (રઝી.), હઝરત બંદગી મિયાં (રઝી.) લોગોં સે ફરમાયા થા,' અગર હમ મેં હઝરત મહદી અ.સ. કે ખિલાફ અમલ પાઓ તો હમ કો ટોકો. હદીસ શરીફ મેં આયા હૈ કિ "મોમિન, મોમિન કા આઈના હોતા હૈં". ઇસ લિહાજ સે બિરાદરાને દીની આપસ મેં એક દૂસરે કો ટોકતે રહે, તો ઇસ સે ઇસ્લાહ હો જાતી હૈ ઓર ઇસ ઇસ્લાહ કી વજહ સે બુરાઈયોં મેં કમી ઓર ખૈર (નેકી) મેં ઇઝાફા હોતા ચલા જાતા હૈ. ટોકને સે પહેલે ઇસ બાત કો મલહૂજ રખા જાએ કિ હમારા ટોકના ખાલિસ અલ્લાહ વાસ્તે હો ઓર ભરે મજમે મેં કિસી કો ના ટોકા જાએ.

◆ પૈશ ૩ ઓર પસ ૩:

હઝરત મહદી માઉદ અ.સ.ને ફરમાયા,

'જો શખ્સ દિન કે અગલે હિસ્સે મેં હિજરત કર કે દાયરે મેં આયા, વહ મુશિદ હૈ ઉસ શખ્સ કા જો ઉસ કો દેખકર હિજરત કર કે અસર કે વક્ત દાયરે મેં આયા'.

(અગલા પૈશ ૩ હૈ ઓર પિછલા યાની બાદ આને વાલા પસ ૩)

◆ તારિકુદુનિયા

જો શખ્સ (મુસદ્દિક) અલ્લાહ તઆલા કે દીદાર કે લિએ દુનિયા કો તર્ક કર દેતા હૈ, ઉસ કો તારિકુદુનિયા ફકીર કહા જાતા હૈ. તર્કે દુનિયા કર દેને કે બાદ લાઝિમ હો જાતા હૈ કિ તારિકુદુનિયા હઝરાત ફરાઈઝે વાજિબાત (શરીઅત વ તરીકત દોનોં કી)

પાબંદી કરે, તબ્દીલી એ લિબાસ કરે, ગૈર કી સોહબત સે ઇજ્તનાબ કરે. તર્કે દુનિયા જો હઝરત મહદી માઉદ અ.સ. કી તાલીમાત યા ફરાઈઝે વિલાયત કા પહેલા રુકન હૈ,ઉસ કી બરકતે બહુત હોતી હૈ. યુનાંચે સખ્ત વ લા ઈલાજ મર્જ (બિમારી) મેં મુખ્તલા શખ્સ તર્કે કે બાદ અચ્છા હો જાતા હૈ, મુઆશી પરેશાનીયાં દૂર હો જાતી હૈ ઔર ગૈબ સે અલ્લાહ મદદ ફરમાતા હૈ. રૂહાની તોર પર ભી તરક્કી શુરૂ હો જાતી હૈ. ઈન બરકતોં કી સમઝ તર્કે દુનિયા કે બાદ હી આતી હૈ. જિસ તરહ કિનારે પર ઠહેરને વાલા તૈરને વાલે કી તરહ તૈરાગી કે રમૂજ (રાઝ) સે વાકિફ નહીં હો સકતા, ઉસી તરહ ફકીરી કે રમૂજ (રાઝ) જાનના હો તો ફકીર યા તારિક્કુદુનિયા હોના પડતા હૈ. તબ હી અસરારે તર્કે દુનિયા (તર્કે દુનિયા કે રાઝ) ખુલતે હૈ.

◆તાજ સરમા અસ્ત:

ફરાહ મુબારક મેં જબ બંદગી મીરાં સૈયદ અબ્દુલ હઈ રોશન મુનવ્વર (રઝી.) કી વિલાદત (પૈદાઈશ) હુઈ, હઝરત સાની એ મહદી (રઝી.) અપને ઇસ ફરઝંદ કો હઝરત ઈમામુના અ.સ. કી ખિદમત મેં લાએ થે. ઉસ વક્ત હઝરત મહદી માઉદ અ.સ. ને ફરમાયા, " ઔલાદે ભાઈ સૈયદ મહમૂદ તાજ સરમા અસ્ત". યાની ભાઈ સૈયદ મહમૂદ કી ઔલાદ હમારે સર કા તાજ હૈ. હઝરત રોશન મુનવ્વર (રઝી.) કી પૈદાઈશ કે વક્ત હઝરત સાની એ મહદી (રઝી.) ને ખિદમતે ઈમામુના (અ.સ.) મેં અર્ઝ કિયા કિ, 'ઇસ બચ્ચે કા ક્યા નામ રખા જાએ ?હઝરત ઈમામુના (અ.સ.) ને ફરમાયા, ' સૈયદ અબ્દુલ હઈ યા સૈયદ યાફૂબ' હઝરત સાની એ મહદી (રઝી.) ને યે ખ્યાલ ફરમા લિયા કિ, ' યહ દૂસરે ફરઝંદ કી બશારત હૈ, યુનાંચે હઝરત બંદગી મીરાં સૈયદ યાફૂબ હસ્ને વિલાયત (રઝી.) મુબશિરે મહદીબ(અ.સ.) હૈ'. આપ (રઝી.) કી યહ શાન હુઈ કિ અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે આપ (રઝી.) કો હઝરત યાફૂબ (અ.સ.) કા મકામ મિલા ઔર આપ (રઝી.) કો મુઆમલે મેં દિખલાયા ગયા કિ આપ (રઝી.) દુખ્તર (બેટી) ભી રૂહાની તોર પર અપને ભાઈયોં કે મસાવી (બરાબર) હૈ.

◆ તરબિયત:

જબ કોઈ મુસદ્દિક કિસી મુશ્હીદ કે યહાં મુરીદ હોને કે લિયે આતા હૈ, તો ઉસકો તરબિયત હોના કહેતે હૈં. તરબિયત કે વક્ત મુશ્હીદ ઉસ કો કલ્મા ઈમાને મુફ્સિલ વ ઈમાને મુજમ્મિલ પઢાતે હૈં. તરીકા એ ઝિક બતાતે હૈં ઓર સિલસિલા એ તરબિયત (જો ઈન મુશ્હીદ સે મહદી માઉદ (અ.સ.) તક જાતા હૈં) પઢાતે હૈં, ઈસ કો યાદ રખને સે મુરીદ કો ફાયદા પહુંચતા હૈ. તરબિયત હોના યા મુરીદ હોના એક હી હૈ.

◆ તર્ક તદબીર:

તારિકુદ્દુનિયા, માલ વ મઆશ (રોઝી) કે લિયે કોઈ તદબીર નહીં કરતા, જિસ કો તર્ક તદબીર કહેતે હૈં.

◆ તસ્મિયા ખ્વાની (યાની બિસ્મિલ્લાહ પઢાના):

જબ હઝરત મહદી માઉદ અ.સ. કી ઉમ્મ મુબારક ચાર સાલ, ચાર માહ ઓર ચાર દિન કી હુઈ, તો હઝરત કે વાલિદ મિયાં સૈયદ અબ્દુલ્લાહ (રહ.) ને દાવત કી તૈયારી કી ઓર હઝરત મખ્દૂમ શૈખ દાનિયાલ (રહ.) ને ઈમામુના (અ.સ.) કો બિસ્મિલ્લાહ પઢાઈ "આમીન" કહેને કે લિયે ખુદા કે હુકમ પર પર ખિઝર અ.સ. તશરીફ લાએ થે.

હઝરત મહદી માઉદ અ.સ. કી તસ્મિયા ખ્વાની કે ઈસ મુબારક અમલ પર આજ ભી અમલ જારી હૈ.

ગિરોહે મુકદ્દસા હી મેં સુરહ ફાતિહા પઢાતે હૈ, ઉસ કે બાદ હી કુરઆન શરીફ કી તાલીમ શુરુ કી જાતી હૈ.

બચ્ચા હો યા બચ્ચી તસ્મિયા ખ્વાની કે બાદ મદ્રેસે ભિજવાયા જાએ, તો માસૂમ બચ્ચે યા બચ્ચી ઈલ્મ કા બોઝ બદાઈશત કરને કે કાબિલ હો જાતે હૈં. ઈસ સે પહેલે તાલીમ દી જાએ તો માસૂમ ઝહન પર બાર હોતા હૈ.

◆ તસ્વિયત:

તસ્વિયત - બરાબરી કો કહેતે હૈં.

તસ્વિયત કા લફઝ જબ ખાતિમૈન અ.સ. કે લિએ કહા જાએ, તો ઈસ કા મતલબ હુઝૂર પુરનૂર મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ ﷺ ઓર હુઝૂર પુરનૂર મીરાં સૈયદ મુહમ્મદ મહદી માઉદ અ.સ. કે દરમિયાન મુકમ્મલ બરાબરી હૈ.

તસ્વિયતે ખાતિમૈન કી બાત ના સિફ્ ગિરોહે મુકદ્દસા મેં મુરવ્વત (રાઈઝ કિયા ગયા) હૈ, બલ્કિ ઈમામુના અ.સ. કે પહલે કે અકાબરીન અહલે સુન્નત - મસલન, હઝરત અલ્લામા ઇબ્ને સિરીન (રહ.), હઝરત શૈખ મુહિયુદ્દીન ઇબ્ને અરબી (રહ.) (મુબશ્શિર બ પહલવાને દીન) વગૈરા તસ્વિયત કે કાઈલ થે.

ખાતિમૈન અ.સ. કે દરમિયાન તો બાલ બરાબર કા ફર્ક ના જાનના જરૂરી હૈ.

તસ્વિયત કા લફઝ જબ સૈયદેન (રઝી.) કે લિએ કહા જાતા જાએ, તો ઈસકા મતલબ હઝરત બંદગી મીરાં સૈયદ મહમૂદ સાની એ મહદી (રઝી.) ઓર હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદ ખૂંદમીર સિદ્દીકે વિલાયત બદલે ઝાતે મહદી (રઝી.) કે દરમિયાન મુકમ્મલ બરાબરી હૈ.

હર દો ઝાત મેં તસ્વિયત ઓર બરાબરી મેં બાલ બરાબર કા ફર્ક ના જાનના યાહિએ. તસ્વિયત કે મામલે મેં હઝરત બંદગી મલિક ઈલ્હાદાદ ખલીફા એ ગિરોહ (રઝી.) કા યહ ઈર્શાદ ગિરામી હૈ કિ, " ખુદા કે હુકમ સે ખાતિમૈન (અ.સ.) બરાબર ઓર મહદી અ.સ. કે હુકમ સે સૈયદેન (રઝી.) બરાબર હૈ."

મુસદ્દિક જબ ઈતના જાનકર ઓર માનકર ઝિકુલ્લાહ મેં મસરૂફ હો જાતા હૈ, તો ઈસ સે ઉસ કા ભી ભલા હોતા હૈ. ઓર અગર કોઈ ઈસ સે હટકર બાત કરે યા સુને તો લાઝિમન ઉસ મુસદ્દિક કા વક્ત ઝાયા (બરબાદ) હોગા ઓર વહ ઝિકે ખુદા સે ગાફિલ હો જાએગા, બલ્કિ ખુદા સે દૂર હો જાએગા.

◆ તઅવ્યુન (મુકરર (fix) કિયા ગયા):

હઝરત મહદી અ.સ. ને તઅવ્યુન કો લઈન ફરમાયા છે.

હમારા યહ મુકદ્દસ ગિરોહ મુતવક્કિલીન કા ગિરોહ છે. યહાં પર મુતવક્કિલીન યાની તારિકુદ્દુનિયા હઝરાત સિફ અલ્લાહ હી પર ભરોસા રખતે હૈં. કોઈ બંધી હુઈ, મુકર્રાહ (Fix) આમદની શાને તવક્કલ કે ખિલાફ છે. ઇસ લિયે તઅવ્યુન કો લઈન (મરદૂદ, દોઝખી) ફરમાયા છે. હઝરત મહદી એ માઉદ અ.સ. ને અપને મુન્કરોં કે તાલ્લુક સે ફરમાયા કિ, ' યહાં તઅવ્યુન ના હોને સે યહ લોગ નહીં આતે. અગર તઅવ્યુન હોતા તો ઝરૂર આતે ઓર મહદવી હોતે'. બહરહાલ, તઅવ્યુન તવક્કલ કી ઝીદ (ખિલાફ) છે.

ઇસ લિયે મુકર્રાહ ઓર બંધી હુઈ આમદની હમારે પાસ ફુકરા એ કિરામ કે લિયે મમ્નુ છે. તઅવ્યુન કી વજહ સે દરજાત ઘટતે હૈં ઓર પરવાઝ મેં કોતાહી આ જાતી છે. ઇસ લિયે મુતવક્કિલીન તઅવ્યુન કો ના પસંદ ફરમાતે હૈં.

◆ જમાત ખાના:

બુઝુર્ગાને દીન - જો હિજરત મેં રહા કરતે થે, જહાં કહીં કિયામ (મુકામ) રહતા વહાં પર મસ્જિદ કી તામીર કે બજાએ જમાત ખાના બનાતે થે. તાકિ બંદગાને ખુદા ઉસ જગહ રહકર નમાઝ ઓર ઝિક્ર કી પાબંદી કર સકેં.

◆ હુજરા:

મસ્જિદ સે મુત્તસિલ (કરીબ) યા મસ્જિદ સે બાહર એક કમરા હોતા છે, જો હુજરા કહલાતા છે. ઇસ મેં મુશીદ બાદ અદાઈ નમાઝ ઓર બાદ અદાઈ ઝિક્ર - મસ્જિદ સે ઇસ હુજરે મેં આ જાતે હૈં. કુછ આરામ ભી ફરમા લેતે ઓર આને વાલે મુલાકાતિયોં સે મુલાકાત ભી કર લેતે હૈં વ નીઝ મુશીદ કા ખાના પાની ભી ઇસી હુજરે મેં રહેતા છે.

◆ હુદૂદે કસબ:

હઝરત મહદી અ.સ. ને ઉન મુસદ્દિકીન કે લિએ જિન્હોં ને ભી તર્કે દુનિયા નહીં કી ઔર હાલતે કસબ (વેપાર, નૌકરી, વ્યવસાય), ઉન કે લિએ દસ (૧૦) હુદૂદ મુકર્રર ફરમાએ હૈં.

(૧) કસબ કરે, કસબ કર નઝર ના કરે: યાની જિસ જરિયે સે આમદની (આવક) હો - યહ ખ્યાલ ના કરે કિ અગર યહ જરિયા ખત્મ હો જાએ તો કેસા હોગા ઔર મૈં ઔર મેરે ઘર વાલે ક્યા ખાએંગે?

બલ્કિ, અલ્લાહ કિ અતા પર નઝર રખે, ક્યૂંકિ અગર યહ જરિયા છૂટ જાએ તો અલ્લાહ તઆલા દૂસરે જારિયે સે ઉસ કો રિઝ્ક દેગા.

(૨) પાંચ વક્ત કી નમાઝ બા-જમાઅત અદા કરે: યાની નમાઝે પંચગાના અપની મસ્જિદ મેં અપને ઈમામ (મહદવી) કી ઇક્તિદા મેં જમાઅત સે અદા કરે. નૌકરી, કારોબાર યા કોઈ જરિયા મઈશત હો નમાઝ કે લિએ છોડકર આ જાએ ઔર નમાઝ કે બાદ ફિર ઉસ કામ મેં મશ્ગૂલ હો જાએ.

જમાઅત કી નમાઝ કાસિબ કે લિએ ઝરૂરી હૈ.

(૩) હમેશા અલ્લાહ કા ઝિક્ર કરે: યાની ચલતે, ફિરતે, ઉઠતે, બૈઠતે - કસરત સે અલ્લાહ કા ઝિક્ર કરે, ગફલત ના આને દે.

(૪) હિર્સ (લાલચ) ના કરે: થોડી સી ગીઝા ઔર સતરે ઔરત પર ઇક્તિફા (કાફી) કરે. યાની: કાસિબ કે લિએ હિર્સ નામુનાસિબ હૈ.

સિફ્ જાઈઝ ઔર અક્લે હલાલ (ખાના, ગીઝા) કી જુસ્તજૂ કરે ઔર હુદૂદ કી પાબંદી કરે.

(૫) પૂરા ઉશ્ર (ઉશર) ખુદા કી રાહ મેં દે: આમદની જાઈઝ હો ઔર ઉસ કા દસવાં હિસ્સા ઉશ્ર (ઉશ) હોતા હૈ. સૌ (૧૦૦) રૂપિયે કમાએ હોં, તો દસ (૧૦) રૂપિયે રાહે

ખુદા મેં દેં. ઇસ તરહ પૂરી કમાઈ પાક હો જાતી હૈ ઓર ખુદા એ તઆલા ઉસ કી બરકત સે નુકસાન સે ઓર પરેશાનિયો બચાતા હૈ.

ઉશ્ર (ઉશર) અદા કરને વાકે કે દિલ સે દુનિયા કી ઓર માલ કી મુહબ્બત દૂર હો જાતી હૈ જો બહુત બડી કામિયાબી હૈ.

(૬) તાલિબાને ખુદા કી સોહબત મેં રહે: તાલિબાને ખુદા કી સોહબત મેં રહને સે અલ્લાહ તઆલા કી યાદ આતી હૈ ઓર સચ્ચી તલબ ઓર સચ્ચા ઈશક કસિબ કો આઇન્દા દિનોં કે લિએ, યાની ફકીરી કે લિએ મદદગાર હોતે હૈં.

(૭) હમેશા અપની ઝાત પર મલામત કરે: હર શખ્સ કો સબસે ઝિયાદા અપની ઝાત સે મુહબ્બત હોતી હૈ ઓર ઝાત કી મુહબ્બત સે ખુદા કી મુહબ્બત નહી પૈદા હો સકતી. જબ ઝાત પર મલામત કરેગા તો ખુદા સે કરાહિયત આયેગી ઓર ખુદા કા ફઝલ હો તો ખુદા કી મુહબ્બત ઉસ કે દિલ મેં જાગઝી હો જાયેગી.

(૮) હર દો વક્ત કી હિફઝત કરે: યાની નમાઝે ફજર કે બાદ તુલૂ તક ઓર અસર કી નમાઝ કે બાદ ઈશા તક અલ્લાહ કા ઝિક કરે. (બા જમાત ઓર મુસલ્લે પર બૈઠકર.)

(૯) અઝાન કે બાદ કામ કરના જાઇઝ નહીં: અગર કામ કરે તો વહ કસબ હરામ હૈ.

(૧૦) ઝબાન સે ઝૂટ ના કહે: જો કુછ કુરઆન મેં આયા હૈ સબ પર અમલ કરે. મમ્નુઆત સે પરહેઝ કરે.

◆ હજીરા:

ગિરોહે મુકદ્દસા મેં કબ્રસ્તાન નહીં કહા જાતા, બલ્કિ, હજીરા કહા જાતા હૈ. હજીરે કે સુલતાન હોતે હૈં જો અપને વક્ત કે કામિલ તરીન બુઝુર્ગા હુવા કરતે થે. ઉન પર અલ્લાહ તઆલા કા ઈન્આમ, ફઝલ ઓર નૂર હર રોઝ જારી રહતે હૈં ઓર યહ

ઈન્આમ, ફઝલ ઓર નૂર મદફૂન હઝરાત કો ભી મિલ જાતે હૈં ઓર ઝિકુલ્લાહ કી મુદાવમત (હમેશગી) હમારે હઝીરોં કા ખાસા હૈ. ઈસ લિયે મહદવી કહીં દૂર ભી રહે ઉસકી તમન્ના રહતી હૈ કિ અપને ઉન બુઝુર્ગોં કે કદમોં મેં યાની હઝીરોં મેં ઉસ કો જગહ મિલે, ઉસ કી તદફીન કી જાએ.

◆ખાતિમૈન અલૈહિસ્સલામ:

ખાતિમૈન અલૈહિસ્સલામ સે મુરાદ હુઝૂર પુરનૂર રસૂલુલ્લાહ ﷺ ઓર હુઝૂર પુરનૂર મહદી અ.સ. હૈં. દોનોં હસ્તિયાં સૂરત મેં, સીરત મેં, ખુલ્ક (અખલાક) મેં, સબ્ર મેં, દાવત મેં - ગરઝ હર મુઆમલે મેં યક્સાં (બરાબર) શાન વાલી ઓર હુબહુ હૈં. દોનોં મેં કોઈ ફર્ક નહીં. હર દો ખાતિમૈન અલૈહિસ્સલામ મસાવી અલ મરતબા હૈં. બાલ બરાબર ભી ફર્ક નહીં. તસ્વિયતે ખાતિમૈન હક હૈ. કોઈ ઈફ્કાત વ તફરીત (ઝિયાદતી યા કમી) નહીં હૈ.

◆ખાતૂને વિલાયત (રઝી.):

મહદી માઉદ અ.સ. કી દુખ્તર (બેટી) બીબી ખૂંજા ફાતિમા રઝી. કો "ખાતૂને જન્નતે વિલાયત" યા "ખાતૂને વિલાયત" કહા જાતા હૈ. આપ (રઝી.) હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદ ખૂંદમીર સિદ્દીકે વિલાયત (રઝી.) કી ઝોજા મોહતરમા હૈં ઓર હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદ મહમૂદ સૈદનજી ખાતિમુલ મુશ્શીદીન (રઝી.) કી વાલિદા માજિદા હૈં. આપ (રઝી.) કા મદફૂન ખાંબેલ શરીફ મેં હૈ.

◆ખાદિમ:

પીર કે સાથ ખાદિમ હોતા હૈ.જો કોઈ મુસદ્દિક અપને આપ કો ગિરોહે મુકદ્દસા કે કિસી પીર કે સાથ જોડ લેતા હૈ યાની મુરીદ હો જાતા હૈ, તો ખુદ કો ખાદિમ કહતા હૈ. યાની ખિદમત કરને વાલા ઓર હુકમ બજા લાને વાલા.ખુદ કો ખાદિમ કહેના તો

નેસ્તી વ આજિઝી કી દલીલ હૈ. મુર્શીદીન કી તરફ સે ભી મુરીદીન કે લિએ ખાદિમીન યા ખિદમા બોલા જાતા હૈ યા મુરીદીન ભી બોલા જાતા હૈ. ખાદિમ જબ બૈત હો જાતા હૈ તો ઈસ કા મતલબ વહ પીર કે હાથ પર બિક જાતા હૈ.

◆ ખુદા તલબી:

હુઝૂર મહદી માઉદ અ.સ. ને મુસદ્દિકીન કો ખુદા કી તલબ રખને કી તાલીમ ફરમાઈ હૈ. યુનાંચે ફરમાયા, " તાલીબે મૌલા મુજકકર " યાની ખુદા કા તાલિબ મદદ હૈ. ખુદા કી તલબ મેં કોઈ ખાતૂન સચ્ચી ઔર સાદિક હૈ, તો ઉસકા મરતબા મદદ સે કમ નહીં હૈ. તાલિબાને ખુદા, ખુદા તલબી કી બદૌલત દુનિયા સે કિનારા કશ રહતે હૈં ઔર અપની હસ્તી કો હીચ સમઝતે હૈં.

◆ ખુદા એ તઆલા કી રાહ મેં હિજાબાત (પદે):

હઝરત મહદી માઉદ અ.સ. ને ફરમાયા, ' ખુદા એ તઆલા કી રાહ મેં ચાર (૪) હિજાબાત હૈં...

(૧) દુનિયા, (૨) ખલ્ક, (૩) નફસ, (૪) શૈતાન

ચું કિ દો ઈસ કે ઈખ્તિયાર મેં હૈં - યાની દુનિયા વ ખલ્ક, ઈન કી તર્ક કરે.

નફસ ઔર શૈતાન - ઈસ કે ઈખ્તિયાર કે બાહર હૈં ઔર ઉન કો દેખ ભી નહીં સકતા, ઈસ લિએ ઉન સે ખુદા કી પનાહ માંગતા રહે.

◆ ખુદી કો ખાના:

હઝરત મહદી માઉદ અ.સ. ને ફરમાયા, ' ફકીરાને ખુદા ખુદી કો ખાતે હૈં '.

◆ ખુશનૂદી-એ-મુર્શીદ:

મુર્શીદ અગર મુરીદ પર ખુશનૂદ હો, તો બરસા બરસ કે બે પીર (બગૈર પીર) ઈબાદત ગુજાર ને કે બર અક્સ બહુત જલ્દ રાહે મૌલા તક પહુંચા દેતા હૈ. મુર્શીદ કી

ખુશનૂદી ઉસ વક્ત હાસિલ હોતી હૈ, જબ મુરીદ ઈબાદત, ઝિક્ર વ ફિક્ર કરે ઔર દરમિયાન મેં અપને આપ કો યા અપને નફસ કો ના લાએ. સખ્ત જિદોજહદ કર કે ઔર મુશીદ કી બતાઈ હુઈ બાતોં પર પૂરે સચ્ચે દિલ સે અમલ કરે, તબ હી ખુશનૂદી એ મુશીદ ઉસ કો હાસિલ હોતી હૈ.

◆ખુંદકાર:

યહ લફઝ ખુદાવંદકાર કા મુખફફફ (તહકીક ક્રિયા ગયા, ઘટાયા ગયા) હૈ. સાહિબે દાયરા કા યહ લકબ હુવા કરતા થા, જો તમામ ઉમૂર (કામોં) સરબરા વ મુખ્તાર હોતા. મહદવિયોં મેં મશાઈખ, પીર, મુશીદ ઔર મુલ્લા વગૈરા અલ્ફાઝ કી ગુંજાઈશ નહીં થી. રૂહાની તકદુસ ઔર ફર્દ પરસ્તી કી જગહ ખુંદકાર જમાઅત કા ખાદિમ હોતા થા. વહ જુમલા ઉમૂર, મુઆશી વ મઆશરતી, અખ્લાકી, તાલીમી, ઇક્તિસાદી કા જિમ્મેદાર વ નિગરાં હોતા થા. મહદવી શિરકા એ દાયરા (દાયરે મેં શરીક હોને વાલે) અપને રૂહાની, મુઆશી વ મઆશરતી પેશ્વા કો " ખુંદકાર" (ખુદાવંદકાર) કે નામ સે મુખાતિબ કરતે થે. બંગલાદેશ મેં ભી મહદવી રહતે હૈં. ઇસ કા પતા ઇસ બાત સે ચલતા હૈ કિ વહાં કે એક સદર મુખ્લિકત કા નામ ' ખુંદકાર ' મુશ્તાક અહમદ ' ભી થા.

◆દાયરા:

ગિરોહે મુકદ્દસા મહદવિયા મેં દાયરા કાંટોં કી ઉસ બાઢ કો કહા જાતા હૈ, જિસ મેં મુશીદ આલી કદર કુકરા એ કિરામ, મુહાજિરીન કે સાથ હુદૂદ યાની શરાઈત વ અહકામે દાયરા કી પાબંદી કે સાથ રહતે થે , જો કિ અહકામ વ ફરાઈઝે વિલાયતે મુસ્તફા ﷺ કે ઐન મુતાબિક હૈ. ઈન દિનોં દાયરોં કા વહ નઝમ નહીં. ઇન દિનોં દાયરોં કા વહ નઝમ નહીં રહા .અબ મુશીદ કી મસ્જિદ હી દાયરે કી એક ઝલક પેશ કરતી હૈ. લફઝ દાયરા હઝીરોં કે લિએ ભી ઇસ્તેમાલ ક્રિયા જાતા હૈ.

◆ દૂરે (કોડે):

મુરીદીન, મુશ્દીદીન કે પાસ આતે ઔર કબાઈર (બડે) વ સગાઈર (છોટે) ગુનાહોં કા એતેરાફ (કબૂલ કરના) કરતે. કબાઈર પર મુશ્દીદ કી તરફ સે મુરીદ કી દૂરે (કોડે) મારે જાતે, તા કિ ગુનાહ ધૂલ જાયેં ઔર મુરીદ કી આખિરત કે હોને વાલે અઝાબ સે બચ જાએ. દૂરે (કોડે) મારને કી રિવાયત ભી ગુઝિશ્તા સદિયોં મેં રહી થી.

◆ દિન દહાડે:

ઉમૂમિ તૌર પર યહી લફઝ બોલા જાતા હૈ. કિસી કે ઇન્તેકાલ કે બાદ (કે દિનોં કો) મસલન, તીસરા, ચૌથા, દસવાં, ચહેલુમ દિન દિહાડે કહેલાતે હૈં. ઈલાવા અઝીં, સહ માહી, શશ્માહી, નૌમાહી ઔર બરસી કહે જાતે હૈં. દિન દિહાડો કી ઇફાદિયત (ફાયદા) યહી હૈ કિ ઇન મખ્સૂસ (ખાસ) દિનોં મેં ગરીબ-ગુરબા ઔર રિશ્તેદારોં કો મદુઉ કર કે (દાવત દેકર) ખિલાયા જાતા હૈ. જિસ સે મૈયત કો સવાબ પહુંચતા હૈ ઔર અઝાબ મેં કમી હોતી હૈ.

◆ દુનિયા કી મસ્તી:

ઈમામુના અ.સ. સે અઝ ક્રિયા ગયા કિ ફલાં શખ્સ શરાબ કે નશે મેં ચલા આ રહા હૈ. ફરમાયા, ' શરાબ કી મસ્તી એક ઘડી મેં ઉતર જાતી હૈ, યહ તો ક્યા હૈ...! બંદે કે હુજૂર મસ્તાને દુનિયા આતે હૈં ઔર દુનિયા કી મસ્તી છોડકર ચલે જાતે હૈં.

◆ દુગાના તહિય્યતુલ વુઝૂ:

વુઝૂ કરને કે બાદ બિના કિસી બાત - ચીત કે દો રકાત દુગાના અદા કરના - યહ મહદી માઉદ અ.સ. કી તક્લીદ ઔર ઇત્તેબા હૈ. સજદે મેં જાકર દુઆ કી જાતી હૈ. હમ કો ઈમામુના (અ.સ.) કી તાલીમ યહ હૈ કિ ખુદા કો ખુદા સે માંગો. ફઝ નમાઝોં કે બાદ બાઝ લોગ સજદે મેં જાકર દુઆ માંગતે હૈં - જો ગલત હૈ. સિફ દુગાના પઢકર

સજદે મેં જાકર દુઆ માંગી જાતી હૈ. મહદવી નમાઝ કે બાદ હાથ ઉઠાકર દુઆ નહીં માંગતે, ક્યૂંકિ ઇસ કી ભી મુમાનિયત (મનાઈ) હૈ.

કિસી ફર્ઝ નમાઝ યા સુન્નત કે બાદ સજદે મેં નહીં જાના યાહિયે. ઇસ કે બજાયે સિફ્ફ દુગાના તહિવ્યતુલ વુઝૂ પઢકર હી સજદે મેં જાકર દુઆ માંગની યાહિયે.

◆ દુગાના લૈલતુલ કદ્ર:

શબે કદ્ર મે 6ખુસૂસી તૌર પર દો રકાત દુગાના કી જો નમાઝ હમ પઢતે હૈં - વહ ફર્ઝ હૈ ઓર ઉસ કે તઅવ્યુન કા યકીન મહદી માઉદ (અ.સ.) કે ઝરિયે સે હમકો હુવા. શબે કદ્ર રમઝાનુલ મુબારક કી છબ્બીસવીં ઓર સત્તાઇસ્વીં રમઝાન કી દરમિયાની રાત હૈ. શબે કદ્ર હઝાર મહીનોં સે બહેતર હૈ.

મહદી માઉદ (અ.સ.) કે સદકે ઓર તુફૈલ સે શબે કદ્ર કી કતઅવ્યત (યકીન) દુનિયા કો આહિર હુઈ ઓર ઇસ કી બરકતોં મુસદ્દિકીન કે હિસ્સે મેં હર સાલ આતી હૈં. જબ કિ ગૈર મહદવી ઇસ રાત કી બરકતોં સે ઈન્કારે મહદી (અ.સ.) સે મહરૂમ રહતે હૈં.

◆ ધૂલ યા દૂગાના:

અગર કોઈ મુસદ્દિક બેતર્ક (બગૈર તર્કે દુનિયા કિયે) મર જાયે તો મુશીદ ઉસ કી નમાઝે જનાઝા પઢાતે યા મુસ્તેબાક દેતે થે. દોનોં અમલ એક સાથ નહીં કિયા કરતે થે. ઇસ કો હમારે યહાં ધૂલ ઓર દૂગાના સે જાના જાતા હૈ. આજ ભી બાઝ દાયરોં મેં ઇસ પર અમલ જારી હૈ.

◆ ઝકિરીન કે મદારીઝ (દર્જો):

હઝરત ઈમામુના મીરાં સૈયદ મુહમ્મદ મહદી માઉદ અ.સ. ને આઠ પહર કે ઝકિર કો મોમિન કામિલ ફરમાયા. પાંચ પહર કે ઝકિર કો મોમિન નાકિસ (ગૈર મુકમ્મિલ,

એબદાર), ચાર પહર કે આકિર કો મુશ્રિક ઓર તીન પહર કે આકિર કો મુનાફિક ફરમાયા હૈ.

◆ ઝિકે ખુદા દવામ:

યાની ચૌબીસ ઘંટે અલ્લાહ કા ઝિક. ઇસ તાલ્લુક સે ઈર્શાદે બારી તઆલા હૈ.

તર્જુમા :- ખડે, બૈઠે ઓર લેટે હર હાલત મેં ખુદા કા ઝિક કરો... (સુરહ નિસા)

ઝિકે કસીર હી સે ઝિકે દવામ હાસિલ હોતા હૈ.

ઈર્શાદે બારી તઆલા હૈ,

તર્જુમા:- ખુદા કા ઝિક કસરત સે કરો ઓર સુબહ વ શામ ઉસ કી તસ્બીહ બયાન કરતે રહો.

હઝરત મહદી માઉદ અ.સ. ને ફરમાયા,

'અલ્લાહ તઆલા ઝિકે કસીર કી બરકત સે ઝિકે દવામ અતા ફરમાયેગા.

તરતીબે ઝિક ઇસ તરહ બયાન ફરમાઈ હૈ :

અવ્વલ ફજર તા દેઢ પહર દિન હોને તક.

ઝોહર સે ઈશા તક યાદે ઈલાહી મેં બૈઠેં.

ઓર શબ (રાત) કો એક પહર (તીન ઘંટે) નૌબત મેં શરીક રહે.

► ઝિક-ઈન અવકાત (વકતોં) મેં ભી:

હઝરત મહદી માઉદ અ.સ. ને ફરમાયાં,

'જો શખ્સ ઈન વકતોં મેં ખુદા કો યાદ કરે, ખુદા એ તઆલા ઉસ કે દિન ઓર રાત કી બંદગી કા અજૂ જાયા ના કરેગા...

(૧) અવ્વલ ફજર સે દિન નિકલને તક,

(૨) અસર તા ઈશા,

(૩) ખાતે - પીતે વક્ત,

- (૪) બૈતુલખલા (Toilet) ગયે જબ ભી,
- (૫) વઝીફા-એ- ઓજિયત કે વક્ત (બીબી સે હમ બિસ્તરી કે વક્ત)
- (૬) સોતે વક્ત.

◆ ઝિકે ખફી:

હઝરત ઉસ્માન ગની (રઝી.) ઓર સહાબા રઝી. ખૈબર કે જિહાદ સે વાપસ હુએ તો કલ્મા બુલંદ આવાઝ સે કહા.

હુઝૂર ﷺ ને ખફા હોકર ફરમાયા,

'તુમ અપને દિલોં કી તરફ રુજૂ કરો, ક્યૂંકિ તુમ નહીં પુકારતે હો કિસી બહરે કો યા ગાયબ કો, બેશક તુમ પુકારતે હો ઉસ કો જો સુનને વાલા ઓર કરીબ હૈ ઓર વહ તુમ્હારે સાથ ઓર કરીબ હૈ.'

પૂછા ગયા, ' યા રસૂલુલ્લાહ ﷺ...! પસંદીદા ઝિક કૌન સા હૈ?'

ફરમાયા 'ઝિકે ખફી.'

(માખૂઝ અઝ ઈન્સાફ નામા, હાશિયા શરીફ)

ઝિક કી તાકીદ કુરઆની આયાત સે:

હઝરત સૈયદ યાફૂબ સલીમ સાહબ મહૂમ ને અપની કિતાબ "હિદાયત" મેં ઉન આયતોં કો જમા ફરમાયા હૈં, જો ઝિકુલ્લાહ કે તાલ્લુક સે કુરઆન મજીદ મેં મઝૂફૂર હૈ. યહાં દસ (૧૦) આયાત હૈં - જિન મેં સાત (૭) આયાત વહ હૈં - જિન મેં રાસ્તે મુખાતિબ હુઝૂર પુરનૂર ﷺ હૈ.

(૧)

(7:205) وَالْأَصَالُ بِالْغُدَّةِ الْقَوْلُ مِنَ الْجَهْرِ وَدُونَ وَخِيفَةً تَضْرَعًا نَفْسِكَ فِي رَبِّكَ وَاتَّكُرُ

તર્જુમા: ઓર અપને પરવરદિગાર કો દિલ હી દિલ સે આજિઝી ઓર ખૌફ સે ઓર પસ્ત (નીચા) આવાઝ સે સુબહ વ શામ યાદ કરતે રહો.

(૨)

عَهُمْ عَيْنَكَ تَعُدُّ وَلَا وَجْهَهُ يُرِيدُونَ وَالْعَشِيِّ بِالْعَدَاةِ رَبَّهُمْ يَدْعُونَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاصْبِرْ (18:28)

તર્જુમા: ઔર જો લોગ સુબહ વ શામ અપને પરવરદિગાર કી ઈબાદત કરતે હૈં ઔર ઉસ કે દીદાર કે તાલિબ હૈં, વહ યાહતે હૈં (ઉસ કા ચહેરા) ઉન કે સાથ સબ્ર કરતે રહો.

નોટ: ' યુરિદૂ-ન-વજ્હહુ' કા તર્જુમા : વહ યાહતે હૈં ઉસ કા ચહેરા (યાની ખુદા કા દીદાર).

(૩)

غُرُوبِهَا وَقَبْلَ الشَّمْسِ طُلُوعِ قَبْلِ (20:130)

ઈસ આયત કા મફહૂમ વહ હૈ કિ સૂરજ નિકલને સે પહલે (સુલતાનુન નહાર) ઔર સૂરજ ગુરુબ હોને સે પહલે (સુલતાનુલ લૈલ) અલ્લાહ કી તસ્બીહ યાની ઝિક કિજીએ.

નોટ: ખાતિમૈન અલહિસ્સલામ કે ફરામીન કી રોશની મેં સબ સે બડી ખુશી ખુદા કે દીદાર સે હી હાસિલ હોતી હૈ.

(૪)

ثُصِيحُونَ وَحِينَ تُمْسُونَ حِينَ (30:17)

તર્જુમા: અલ્લાહ કી તારીફ ઔર તસ્બીહ કરો, જિસ વક્ત તુમ કો શામ હો ઔર જિસ વક્ત તુમ કો સુબહ હો.

(૫)

الْغُرُوبِ وَقَبْلَ الشَّمْسِ طُلُوعِ قَبْلِ رَبِّكَ بِحَمْدٍ وَسَبِّحْ (50:39)

તર્જુમા: જો કુછ યહ કહતે હૈં, ઉસ પર સબ્ર કીજિયે.

આફતાબ કે તુલૂ ઓર ગુરૂબ હોને સે પહલે અપને રબ કી હમ્દ કે સાથ તસ્બીહ (ઝિક્રુલ્લાહ) કીજિયે.

(૬)

تَبْتِيلاً إِلَيْهِ وَتَبْتَلْ رَبِّكَ اسْمً وَاتَّكِرْ (73:8)

તર્જુમા: અપને પરવરદિગાર કે નામ કા ઝિક્ર કરો.

ઇસ તરહ ઉસકી તરફ મુતવજ્જે હો જાઓ, હર તરફ સે બે તાલ્લુક હોકર.

નોટ : યાની સબ સે ટૂટકર ખુદા કે હો જાઓ.

(૭)

وَأَصِيلاً بُكْرَةً رَبِّكَ اسْمً وَاتَّكِرْ (76:25)

તર્જુમા: અપને પરવરદિગાર કે નામ કા સુબહ વ શામ ઝિક્ર કરતે રહો.

► તરતીબે ઝિક્ર:

અવ્વલ ફજર તા દેઢ પહર દિન હોને તક, ઓહર સે ઈશા તક યાદે ઈલાહી મેં બૈઠે ઓર શબ કો એક પહર (ત્રીન ઘંટે) નૌબત મેં શરીક રહે.

હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદ ખૂદમીર સિદ્દીકે વિલાયત રઝી. ને ફરમાયા,

'સાલિકાને રાહે હક વ તાલિબાને ઝાતે મુતલક ને ઝિકે ખફી કો સબ અઝકાર સે અફઝલ બતાયા હૈ. ક્યૂંકિ ઝિકે ખફી ઓર પાસે અન્ફાસ કે બગૈર ઝાકિર કા વજૂદ રિયા (દિખાવા) ઓર ખૂદબીની સે ના તો પાક હો સકતા હૈ ઓર ના ઝિકે દવામ હાસિલ હો સકતા હૈ.'

ઝબાન સે ઝિક કી મુમાનિયત ભી હૈ, ક્યૂંકિ યહ આલમે નાસૂત (જહાં ભૂલ વ ગફલત કી ઝયાદતી હોતી હૈ) વાલોં કા અમલ હૈ. ઝબાન સે ઝિક મેં ગફલત કા ઇમ્કાન ઝિયાદા હૈ. ખાને - પીને, કામ કરને કે વક્ત ગફલત આ હી જાતી હૈ. ગફલત સે બચના હો તો તાલિબે મૌલા કે લિએ, બલ્કિ સબ કે લિએ ઝિકે ખફી લાઝમી હૈ.

• હદીસે કુદસી:

(૧) જો મેરે ઝિક સે મુંહ ફેરેગા ઉસ કે લિએ તંગ મઈસત હોગી ઓર કયામત કે દિન હમ ઉસકો અંધા ઉઠાયેંગે.

(૨) મેરે ગાફિલીન ઈન્સ (ઈશક વ મુહબ્બતે ઈલાહી સે ગાફિલ રહને વાલે) કો માલૂમ હોતા કિ મેરી ઝાત ઉન્હેં આ મિલને સે વહ કિસ નેઅમત સે મહરૂમ રહે - તો અપની શહ રગોં કો કાટ લેતે.

હઝરત મહદી અ.સ. ને ફરમાયા, ઈશકે ખુદા ઝિક સે હાસિલ હોતા હૈ.

◆રુખ્સત:

હમેં આલિયત પર ચલને કા હુકમે મહદી (અ.સ.) હૈ. રુખ્સતોં કો રુખ્સત હી કર દેના ચાહિએ. આલિયત કા મતલબ તકવા હૈ ઓર મુત્તકિયોં કે તાલ્લુક સે ફુરઆન મજુદ મેં કઈ બાર આયા હૈ.

રુખ્સત કા મતલબ ફતવે પર ચલના.

મહદી માઉદ (અ.સ.) ને ફરમાયા, ' આલિયત પર કદમ રખો, ફિસલેં તો રુખ્સત પર આ કર ટિકેંગે.

અગર રુખ્સત પર કદમ રખો ઓર ફિસલેં, તો કહાં જા કર રુકોગે?' ફઝ્ કિજીએ કિ કપડોં પર પાની કે મામૂલી છીંતે 6પડ જાએ, તો નમાઝ પઢ લી જા સકતી હૈ - યહ ફતવા હૈ. લેકિન, તકવા યહ હૈ કે ઈન મામૂલી છીંટોં કો ભી ઘો લિયા જાએ.

◆ઝર ઓર ખાક બરાબર હોના:

યાની દિલ સે માલ કી મુહબ્બત દૂર હો જાના ઓર સોના (gold) ઓર મિટ્ટી દોનોં હમારી નઝર મેં યકસાં બરાબર) હૈસિયત હો જાના, યાની હમારી નઝર મેં સોના (gold) અપની કદ્ર - કીમત ખો કર મિટ્ટી કે બરાબર હો જાના. સવિયત કી તકસીમ કે વક્ત હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદના શાહ કાસિમ મુજ્તહેદ ગિરોહ (રહ.) ને કુર્તે કી આસ્તીન કો હથેલી પર લા લિયા ઓર સવિયત હાથ મેં લી, તા કિ દૌલત હાથ કો ના લગે. વાલિદે બુઝુર્ગવાર હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદના યૂસુફ બારા બની ઇસાઈલ (રહ.) ને દરયાફત ફરમાયા, કાસિમજી...! ઇસ ક્યૂં લિએ ? જબ કિ મેં તો બિના આડ કે હી લેતા હૂં. ઇસ પર હઝરત શાહ કાસિમ (રહ.) ને જવાબ મેં અઝ કિયા, 'ખૂંદકાર કી નઝર મેં ઝર ઓર ખાક બરાબર હો ગએ હૈં, જબ કિ બંદે કી નઝર મેં અભી "ઝર" ઝર હૈ ઓર "ખાક" ખાક હૈ.'

◆ સાઠિ ઉમ્મ કઝા:

જબ તક નમાઝ રોઝે કી કઝા કી કા સકતી હૈ, ઉસ વક્ત તક ઈન કા કફ્ફારા અદા કરના જાઈઝ નહી હૈ. ઉમ્મ ભર જો નમાઝેં યા રોઝે છૂટ જાતે હૈં, ઉનકી કઝા આખરી ઉમ્મ તક કરના જરૂરી હૈ. ઇન્તેકાલ તક ભી અગર નામઝ ઓર રોઝે કઝા કરને કા મૌકા ના મિલે ઓર આઇન્દા સેહત યાબ (તદુરસ્ત) હોકર કઝા કરને કી ઉમ્મીદ નહી હૈ, તો ઈન કે કફ્ફારા મેં હર નમાઝ કે બદલે એક ફિતરા દેના યાહિએ.

ઇસી તરહ નમાઝે વિતર ઓર રોઝે કા ભી હુકમ હૈ. ઈમામે આઝમ (રહ.) કે પાસ અગર મૈયત કી વસિયત મૌજૂદ ના હો તો વારીસોં પર કફ્ફારા કી અદાઇ વાજિબ નહીં હૈ. લેકિન મૈયત કે વારીસોં કી તરફ સે કફ્ફારા અદા કરે તો જાઈઝ હૈ. અલ્લાહ ને યાહા તો મૈયત અપની જિમ્મેદારી સે સબકદોશ હોગી.

ઇસ કે બર ખિલાફ ઈમામ શાફઈ (રહ.) કે પાસ મૈયત કી વસિયત કે બગૈર ભી વારીસોં પર કફ્ફારા અદા કરના વાજિબ હૈ. ડેઢ કિલો ગેહૂં કા એક ફિતરા હોતા હૈ ઓર સાઠ (૬૦) ફિતરોં કા એક કફ્ફારા. ઇસ લિયે ૯૦ કિલો ગેહૂં કા એક કફ્ફારા હુવા. કમ સે કમ ત્રીન કફ્ફારે અદા કિયે જાએ.

મિસાલ કે તૌર પર આજ ગેહૂં કી કિમત ૨૦ રૂપિયે કિલો હૈ, તો ત્રીન કફ્ફારોં કી અદાઈ કે લિયે (૯૦) કિલો ગેહૂં \times (૩) = (૨૭૦) કિલો \times (૨૦) રૂપિયે કિલો = ૫૪૦૦ (પાંચ હજાર ચાર સૌ રૂપિયે). ગેહૂં યા નકદ રકમ (રોકડે રૂપિયે) કુકરાઓં મેં હી તકસીમ કિયે જાએ, જો જો અઝર - એ - નસ લાઝીમ હૈ.

[(૧) દેખીએ ઉન્વાન: ઉશ્ર, સફા - ૩૩]

મૈયત સાહિબે હૈસિયત થી, તો ઇસ કે મતરૂકા મેં સે કફ્ફારાત અદા કિયે જાએ ઓર અગર મૈયત સાહિબે હૈસિયત હો, તો ઈન કો ઝરૂર કફ્ફારાત અદા કરના યાહિયે. વરના મરને વાલા તર્કે રોઝા ઓર અદમ અદાઈ કફ્ફારા પર ઇન્ફુલ્લાહ માખૂજ હોગા ઓર અગર વારિસ અદા કર દે, તો વહ ખૂદ સવાબ કે મુસ્તહક હોંગે ઓર મૈયત ભી કફ્ફારાતે વાજિબા કી અદાઈ સે સબકદોશ અદમ અદાઈ રોઝે વ નમાઝ કે મુઆખિઝા સે બરી ઓર નજાત વ મગફિરત કી મુસ્તહક હોગી. ઈન્શાઅલ્લાહ તઆલા.

પસ કૌમ મહદવિયા મેં કુરઆન મજૂદ યા ઇસ કા હદિયા ઓર સાઠી વગૈરા દેને કા જો તરીકા એ કદીમ સે જારી હૈ - વહ હસ્બે અહેકામ શરા શરીફ ઝરૂરી વાજિબુલ અમલ ઓર અહેકામે ખુદા ઓર રસૂલ ﷺ કે ઓન મુતાબિક હૈ.

(તલ્ખિસ: જવાબે ઇસ્તફતા, અઝ હઝરત મૌલાના સૈયદ નજમુદ્દીન સાહબ કિબ્લા (રહ.) અફઝલુલ ઉલમા. માહનામા નૂરે હયાત: માર્ચ વ એપ્રિલ -૧૯૬૮)

◆ સુધારા:

ગિરોહે મુકદ્દસા મેં કિસી કે ઇન્તેકાલ કે બાદ ફૈતો તૌર પર મૈયત કી આંખે બંધ કી જાતી હૈં, સીને પર હાથ રખે જાતે હૈં ઓર મુંહ કિબ્લે કી તરફ કિયા જાતા હૈ. પૈર ભી સીધે કિચે જાતે હૈં. અગર ઈન મુઆમલાત મે જરા સી ભી દેર હો, તો જિસ્મ મેં અકડન હો કર નર્મી બાકી નહી રહતી. આંખે ખુલી રહ જાતી હૈ. હાથ સીને સે દૂર રહ જાતે હૈં. મુંહ ખુલા હુવા રહ જાતા હૈ. સર કા રુખ ભી કિબ્લે કી તરફ રહને કી બજાએ સીધા છત કી જાનિબ રહેતા હૈ. ઇસ લિચે બિના દેર કિચે સર, હાથ, પાંચ વગૈરા સીધે કીચે જાતે હૈં. ઇસ કો સુધાર કહેતે હૈં.

સુલ્તાનુલ લૈલ વ સુલ્તાનુન નહાર :

"લૈલ" કે માની રાત ઓર નહાર કે માની દિન.

"સુલ્તાનુલ લૈલ" કા મતલબ રાત કા સુલતાન ઓર "સુલ્તાનુન નહાર" કા મતલબ દિન કા સુલ્તાન.

શામ મેં અસર સે ઈશા તક સુલ્તાનુન લૈલ હૈ ઓર સુબહ ફજર સે તુલૂ આફતાબ તક નહાર હૈ. હર દો વકતોં કી હિફાઝત ઇસ તરહ હો કિ ઈન દોનોં અવકાત (વકતોં) મેં ઝિકરુલ્લાહ કિયા જાએ. બા જમાત ઝિક નિહાયત ઉમ્દા બાત હૈ. અગર જમાત નહીં હૈ, તો ફિર તન્હા હી ઝિક કિયા જાના ઝરૂરી હૈ, ક્યૂંકિ હઝરત મહદી માઉદ (અ.સ.) ને હર દો વકતોં કી ઝિક કે સાથ હિફાઝત કા હુકમ દિયા હૈ. બલ્કિ, અગર કિસી ફકીર સે ઈન દો વકતોં કી પાબંદી નહીં હો રહી હૈ, તો ઊસ શખ્સ કી મહદી માઉદ (અ.સ.) ને "દીને ખુદા કા ફકીર નહીં હૈ" ફરમાયા હૈ. કાસિબીન (વેપાર કરને વાલે) કે લિચે ભી પાબંદી ઝરૂરી હૈ. જૈસા કિ ઇસ સે પહલે આપને હુદૂદે કસબ મેં સુલ્તાનુલ લૈલ વ સુલ્તાનુન નહાર કી પાબંદી કે તાલ્લુક સે પઢા.

◆ સવાલ:

સવાલ તો કાસિબ કે લિએ ભી બુરા હૈ. ફકીર કે લિએ તો હરામ હૈ.

હઝરત સાની એ મહદી (રઝી.) ને સવાલ કી તીન કિસ્મોં કી ભી હરામ ફરમાયા હૈ.

સવાલે કૌલી, સવાલે ફાલી ઓર સવાલે હાલી.

યાની એક તો સવાલ કર જે માંગ લેના.

દૂસરા માંગને વાલા - કિસી કો દેખકર ઈબાદત વ રિયાઝત મેં ઇઝાફા કર લેના, તા કિ આને વાલા ઉસ કો દેખકર કુછ દે દે યા ઈશારતન માંગના. અલ ગર્ઝ, તીનોં સૂરતેં હરામ ફરમાઇ ગઈ હૈં.

◆ સવિયત:

દાયરોં મેં જો ભી નકદ યા જિન્સ (સામાન) અલ્લાહ કે નામ પર આતા તો ફુકરા એ કિરામ મેં મસાવી (બરાબર) તૌર પર યા કિસી કો ઝરૂરત કે તહત કુછ ઈઝાફા દિયા જાતા થા. ઇસ કો સવિયત કહેતે હૈં.

◆ શિકનંદા ફકીરી:

ફકીરી કો તોડને વાલે બારા (૧૨) ઉમૂર હૈ.

યહ ઉમૂર અઝરૂ એ અહકામે કુરઆન વ રસૂલ (ﷺ) ઓર મહદી (અ.સ.) હસ્બે જૈલ હૈં. યાની હુકમે સોહબત કો ઝાઇલ ઓર હક ઈશાદ કો સાકિત કરતે હૈં.

(૧) ઝિના, (૨) સૂદખોરી, (૩) જુઆ, (૪) ખૂને નાહક, (૫) કિસી શરીફ મદં યા ઓરત પર બોહતાન, (૬) તઅવ્યુન ઈખ્તિયાર કરના (મુતઅવ્યુન ઓર મુકર્રરા આમદની કી સૂરત નિકાલ લેના), (૭) રિશ્વત (લાંચ) દેના ઓર લેના, (૮) જાદૂ કરના યા કરવાના - ખવા કિસી કી જાન લેને કે લિએ હો યા દિલ ફેરને કે લિએ હો, (૯) ચોરી, (૧૦) તીન રોઝ પૈ દર પૈ મઝદૂરી કરના, (૧૧) દુનિયાદારોં સે સવાલ કરના, (૧૨) નશા આવર ચીઝેં ઈસ્તેમાલ કરના વ નીઝ મહદી માઉદ (અ.સ.) ને

ઉસ ફકીર કો જિસને સુલ્તાનુલ લૈલ ઓર સુલ્તાનુન નહાર કી પાબંદી નહીં કી ઉસ કો ભી ' દીને ખુદા કા ફકીર નહીં હૈ ' ફરમાયા હૈ.

◆ શહાદત:

ખુદા કી રાહ મેં મારે જાના શહાદત હૈ. શહીદ ઝિંદા હોતે હૈં.

શહીદોં કે તાલ્લુક સે હુઝૂર (ﷺ) ને ફરમાયા હૈ મફ્હૂમે હદીસ શરીફ યૂં હૈ..." અલ્લાહ તઆલા ને શહીદોં કો પાંચ બાતોં સે મુમતાઝ ફરમાયા હૈ, જો અંબિયા ઓર ઓલીયા મેં કિસી કો અતા નહીં હુઈ...

- અંબિયા (અ.સ.) કી મુબારક રૂહ મલેકુલ મૌત કબ્ઝ કરેગા (કરતા આયા હૈ), લેકિન શહીદોં કી રૂહ ખુદા એ તઆલા અપની કુદરત સે - જિસ તરહ યાહે કબ્ઝ કરેગા ઓર ઉન કી રૂહોં પર મલેકુલ મૌત મુસલ્લત ના હોગા.
- તમામ અંબિયા (અ.સ.) કફન દિએ ગએ ઓર મેં ભી કફન દિયા જાઉંગા ઓર શોહદા કફન નહીં દિએ જાતે, અપને કપડોં મેં દફન કિએ જાતે હૈં.
- તમામ અંબિયા (અ.સ.) ઇન્તેકાલ કિએ તો ઇન કા નામ "મૌતા" રખા ગયા ઓર મેં ભી મૈયત કહલાઉંગા. શોહદા કો મૌતા નહીં કહા જા સકતા.
- તમામ અંબિયા કો કયામત કે રોઝ શિફાઅત કી ઇજાઝત હોગી. મેં ભી કયામત કે રોઝ શિફાઅત કરુંગા, લેકિન શોહદા હર રોઝ શિફાઅત કર સકતે હૈં. ઉન કો ઇખ્તિયાર હૈ, જિસ કી યાહે શિફાઅત કરેં."

(હવાલે કે લિએ દેખે "ઈન્સાફ નામા", સફા-૩૨૩ ઓર ૩૨૪)

◆ શહાદતે મખ્સૂસા:

હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદ ખૂંદમીર સિદ્દીકે વિલાયત (રઝી.) કી શહાદત, શહાદતે મખ્સૂસા હૈ. મહદી માઉદ (અ.સ.) કે બદલ મેં અલ્લાહ તઆલા ને બંદગી મિયાં (રઝી.) કો મુન્તખિબ ફરમા લિયા થા. હસ્બે ફરમાન મહદી (અ.સ.) બાદશાહે

ગુજરાત મુઝફ્ફર કી ફ્રૈજ કો પહલે રોઝ શિકસ્ત હુઈ. મિયાં (રઝી.) ફાતેહ રહે. જંગ કે દૌર કે દૂસરે રોઝ મિયાં (રઝી.) કી શહાદત હુઈ ઓર સર જુદા, તન જુદા, ઓર પોસ્ત જુદા કી ખૂશ ખબરી પૂરી હુઈ.

◆ સોહબત:

મુશિદ કી ખિદમત મેં મુરીદ કી હાઝરી સોહબત કહેલાતી હૈ ઓર લોગ બરસોં બરસ મુશિદ કી ખિદમત મેં રહતે થે ઓર મુશિદ કી ખૂશનુદી કે હુસૂલ કે લિએ હમેશા કોશાં રહતે ઓર મુશિદ કે લિએ રૂબરૂ ખુદ કો હીચ (હકીર / કમતર) સમઝતે થે, તભી વહ તલબે ખુદા મેં તેઝગામ (જલ્દી ચલને વાલે) હોતે થે. આજ ભી જો યૈસા અમલ કરતે હૈં, ઈન્શાઅલ્લાહ... વહ કામિયાબ વ કામરાન હોતે હૈં.

◆ તાલિબ:

તાલિબીન કી તીન કિસ્મેં બયાન કી ગઈ હૈં.

(૧) ખુદા કા તાલિબ મર્દ હૈ.

(૨) ઉકબા કા તાલિબ મુખન્નસ (ઓરત) હૈ.

(૨) દુનિયા કા તાલિબ મુખન્નસ (હીજડા) હૈ.

◆ તાલિને સાદિક કી સીફાત:

હઝરત મહદી માઉદ (અ.સ.) ને હુકમ કિયા હૈ કિ હર મર્દ વ ઓરત પર ખુદા કે દીદાર કી તલબ ફર્ઝ હૈ. જબ તક કિ સર કી આંખ સે, દિલ કી આંખ સે યા ખ્વાબ મેં - ખુદા કો ના દેખે (વહ) મોમિન ના હોગા. લેકિન...

તાલિબે સાદિક - જિસને...

(૧) અપને દિલ કી તવજ્જો ગૈર હક સે હટા લી હો,

(૨) ઓર અપને દિલ કો ખુદા કી તરફ લા લિયા હો,

- (૩) હમેંશા ખુદા કે ઝિક્ર મેં મશ્ગૂલ હો,
 (૪) દુનિયા ઔર ખલકુલ્લા સે અલગ હો ગયા હો,
 (૫) અપને સે બાહર આને કી કોશિશ મેં હો...
 ઐસે શખ્સ પર ભી હુકમે ઈમાન હૈ.

◆ ઉશ્ર (ઉશર):

જાઈઝ આમદની કા દસ્વાં હિસ્સા ઉશ્ર (ઉશર) કહેલાતા હૈ.

ઉશ્ર ઉન કો દિયા જાતા હૈ જિન કે તાલ્લુક સે કુરઆન મેં આયા હૈ (તુમ્હારા રાહે ખુદા મેં ખર્ય કરના) ઐસે ફકીરોં કે લિયે હોના યાહીયે, જો અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં ઐસે ઘિર ગચે હૈં (કસબે મઆશ) કે લિયે ઝમીન મેં દૌડ ધૂપ કરને કી સક્ત (તાકત) નહીં રખતે. ઉન કે સવાલ સે બચને કી વજહ સે નાવાકિફ લોગ ઉન કો માલદાર સમઝ લેતે હૈં. તુમ ઉન કે ચહેરોં સે ઉન કો સાફ પહચાન સકતે હો. વહ લોગોં સે ઈસરાર કર કે નહીં માંગતે ઔર તુમ જો માલ ખર્ય કરતે હો, તો અલ્લાહ કો ઉસ કી ખબર હૈ. કુકરા એ મહદવિયા કી યહી શાન હોતી હૈ કિ વહ અલ્લાહ કે વાસ્તે કસબ કી તમામ તદાબિર સે દસ્તબરદાર હો ચુકે હૈં ઔર રોઝી કે લિયે ખુદા હી પર ભરોસા કર કે દૌડ ધૂપ સે ખુદા કો રોક લિયા હૈ.

સવાલ તો ઉન કે નઝદીક હરામ હૈ, તો નાવાકિફ લોગ ઉન કો માલદાર સમઝ લેતે હૈં. હાલાંકિ ઉન કે ચેહેરે સે ફાકોં કી વજહ સે ઉન કો પહચાના જા સકતા હૈ. ઝિલ્લતે સવાલ સે બચને કે લિયે કિસી સે ઈસરાર કર કે નહીં માંગતે. ઉન કી રકમ મુશિદીને કિરામ કે પાસ આતી હૈ ઔર ઇસ કો કુકરાઓં મેં તકસીમ ફરમા દેતે હૈ. દાયરોં કા યહી તરીકા કાર રહા હૈ. અલબત્તા મુશિદીને કો ઉસ માંગને સે હઝરત સાની એ મહદી (રઝી.) ને મના ફરમા દિયા હૈ.

◆ અતા-એ-બારી:

હજરત બંદગી મિયાં સૈયદના શાહ નિઝામ (રઝી.) ને ફરમાયા, ' અતા-એ-બારી ઈન વક્તોં મેં હોતી હૈ...

- (૧) મોમિન કો જબ તકલીફ પહુંચતી હૈ.
- (૨) જબ મોમિન કા ઈખરાજ હોતા હૈ.
- (૩) જબ મોમિન પર ફાકા પડતા હૈ.

◆ ગર ગરહે મર્ગ:

રૂહ નિકલને સે પહેલે કી કૈફિયત - જો ઇન્સાન પર તારી હોતી હૈ, ઉસ કો ગર ગરહે મર્ગ કહતે હૈ. ફરાઈઝે અમલી મેં પહેલા ફર્ઝ તર્કે દુનિયા ઓર નવ્વાં (૯) ફર્ઝ ગર ગરહ લગને સે પહેલે હાલતે હયાત મેં તૌબા કરના હૈ.

યુનાંચે હઝરત રસૂલુલ્લાહ (ﷺ) ને ફરમાયા, 'મન્ તા-બ ઈલલ્લાહ કબ્લ અન્ ય-ગર્ગરહ કુબિલ મિન્ફુ'

(અઝ જામે અસ્સગીર, જિલ્દ: ૨ , હાફિઝ સ્યૂતી, મતબુઆ મિશ્ર, સફા - ૧૫૧)

જો શખ્સ અલ્લાહ કી તરફ ટુજૂ હુઆ યાની તૌબા ક્રિયા - ગર ગરહ લગને સે પહેલે, તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ કી તૌબા કુબૂલ ફરમાતા હૈ. બિના તર્ક મરને સે બેહતર યહી હૈ કિ અલ્લાહ તઆલા તૌફીક દે કિ આદમી કમ અઝ કમ આખરી વક્ત હી તર્કે દુનિયા કર લે.

વૈસે તર્કે દુનિયા કી ફરઝિયત ઇસ લિએ હૈ કિ મુસદ્દિક હાલતે હોશ વ હવાસ મેં તર્ક દે ઓર અપને વજૂદ કો ફના કર કે દીદાર કી આરઝૂ મેં રહે. ખુદા કા ફઝલ હો ગયા ઓર દીદાર હો ગયા, તો યહ બહુત બડી કામિયાબી હૈ.

◆ ફાકા:

ગિરોહે મુકદ્દસા મેં ફાકોં સે શહાદત હુઈ હૈં ઓર જો લોગ ફાકોં સે શહીદ હોતે થે - ઉન કો દીદારે ખુદા કી નેઅમત મિલતી થી ઓર કુરબતે ખુદાવંદી જૈસી દૌલત સે

માલામાલ હો જાતે થે. ક્યૂંકિ ખૂન કા બહા કાતિલ કે ઝિમ્મે હોતા હૈ, તો ફાકોં સે શહીદ હોને વાલોં કો અલ્લાહ તઆલા અપની ઝાત કી તજલ્લી સે નવાઝતા હૈ.

◆ કુતૂહ:

બિલા ઈલ્મ વ ઈત્તલા અચાનક મિન જાનિબ અલ્લાહ - કિસી શખ્સ કે જરિએ કોઈ નકદ યા જિન્સ (કચ્ચી ખોરાક) આ જાએ તો ઇસ કો કુતૂહ કહા જાતા હૈ. મુર્શિદ ઇસ કો ફૈરી રાહે ખુદા મેં ખર્ચ કર દેતે હૈં.

હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદ મીરાં સુતૂને દીન (રહ.) ને ફરમાયા થા,

'દક્કન મેં કુતૂહાત બહુત હૈં, યાની અહલે દકકન મુર્શિદીન કી ખિદમત મેં કુતૂહ ગુજારતે હૈં. અલબત્તા, કુતૂહ કા ઈન્તેજાર ના રવાં હૈં.'

મહદી માઉદ (અ.સ.) કા ફરમાન કા મફ્હૂમ યહ હૈ કિ, કુતૂહ કા ઈન્તેજાર કરને વાલા મુતવક્કિલ નહીં હૈ.

◆ ફરાઇઝે વિલાયત:

ફરાઇઝે વિલાયત હુઝૂર પુરનૂર મુહમ્મદ મુસ્તુફા (ﷺ) કે મુબારક અમલ સે રાસ્ત જુડે હુએ હૈં.

મસલન...

• તર્કે દુનિયા વ તવક્કલ હુઝૂર મુહમ્મદ (ﷺ) ને જબ દાવા એ નબુવ્વત ફરમાયા તો આપ કે વિસાલ તક બાઝ વક્ત કઈ કઈ દિન ફાકે હોતે થે. બીબી આઈશા સિદ્દીકા (રઝી. ફરમાતી હૈં, 'એક બાર તો ત્રીન મહીને તક ચુલ્હા નહી સુલગા થા.' હલાંકિ અઝ્વાજે મુતહર્રાત ઔર સાહબજાદિયાં થી, અઝીઝ વ અકારિબ ભી આતે થે. ઇસ કે બાવજૂદ હુઝૂર (ﷺ) ના તો કસબ ફરમાતે થે ઔર ના હી કોઈ મુસ્તકિલ ઝરિયા એ રોઝગાર થા. દૂસરી બાત અલ્લાહ ને કુછ દે દિયા, તો હુઝૂર (ﷺ) ઉસ કો ઉસી વક્ત રાહે ખુદા મેં તકસીમ ફરમાતે થે. યહી તર્કે દુનિયા થી ઔર યહી તવક્કલ થા.

• ઝિક્રે દવામ:

હુઝૂર (ﷺ) કી હર સાંસ અલ્લાહ કે ઝિક્ર સે મામૂર થી.

આપ (ﷺ) ને ફરમાયા - જિસ કા મફહૂમ યૂં હૈ કિ, ' મેરી આંખ સોતી હૈ, દિલ નહી સોતા.' (યાની હાલતે ખ્વાબ મેં ભી આપ (ﷺ) કા કલ્બ (દિલ) પૂર અન્વાર મસરૂકે ઝિક્ર રહતા થા.)

• તલબે દીદરે ખુદા:

હુઝૂર (ﷺ) ને ફરમાયા, ' નમાઝ ઇસ તરહ પઢો, ગોયા તુમ ખુદા કો દેખ રહે હો.

અગર ખુદા કો ના દેખ સકો તો યૂં સમઝો કિ ખુદા તુમ કો દેખ રહા હૈ.'

દો અહાદીસ શરીફા કા મફહૂમ યૂં હૈ

(૧) મોમિન કો ખુદા કે દીદાર કે સિવા રાહત નહી,

(૨) અપને શિકમોં કો ભૂકા રખો, ખ્યાસા રખો (ફકો - ફાકા પર સબ્ર કરો.) ઔર કપડા ના ભી મિલે તો સબ્ર કરો, તા કિ તુમ અપને રબ કો દેખ સકો.

• સોહબતે સાદિકીન: અસ્હાબે સુફફા કો આપ (ﷺ) સે દૂર ના કરને કા હુકમે ઈલાહી આયા થા.

આપ (ﷺ) ને ફરમાયા થા, ' મેરી ઉમ્મત મેં યૈસે લોગ હૈં, જિન કે સાથ રહને કા મુઝે હુકમ હૈ.'

• ઉઝલત અઝ ખલ્ક: હુઝૂર (ﷺ) ને ફરમાયા કિ, ' મુઝે એક લમ્હા અલ્લાહ કે સાથ મયસર હૈ કિ જિસ મેં કિસી નબી મુર્સલ યા મુકર્બ ફરિશ્તે કા ગુજર નહીં.

• હિજરત: હુઝૂર (ﷺ) ને અમલન્ મક્કા મુઅઝ્ઝમા સે મદીના મુનવ્વરા કો હિજરત ફરમાઈ. મુખ્તસરન્ યૂં સમઝિયે કિ હુઝૂર મહદી (અ.સ.) ને મુસદ્દિકીન કો હુકમ દિયા

હે કિ, ' હુઝૂર (ﷺ) કે મુબારક ઔર પુરનૂર કદમોં કે નીચે કી ખાક તુમ્હારી આંખોં કા સુરમા બને ઔર તુમ અમલ કિએ જાઓ. ચીન કે મહદવી આજ ભી હિજરત મેં હેં. હર છે (૬) માહ (મહીને) બાદ વહ જગહ છોડ દેતે હેં ઔર સારા સાજ વ સામાન ભી. (હઝરત સૈયદ યાફૂબ સલીમ સાહબ મરહૂમ કી કિતાબ "હિદાયત")

દીગર લોગ સિફ હુઝૂર (ﷺ) કે અફવાલ મુબારક પર હી ચલતે હેં જબ કિ હમારા કામ હૈ કિ હમ હુઝૂરે અકરમ (ﷺ) કે મુબારક અકવાલ વ અફઆલ કી પૈરવી કરેં ઔર અહવાલ કી આરઝૂ રખેં.

◆ ફકીરી:

જિસ ને દુનિયા કો તર્ક કર દિયા હૈ વહ ફકીર હૈ.

હુઝૂર (ﷺ) ને ફરમાયા, ' દુનિયા કી મુહબ્બત તમામ ગુનાહોં કી જડ હૈ ઔર દુનિયા કા તર્ક કરના યાની તર્કે દુનિયા કરના ઈબાદતોં કા સર હૈ.'

તર્કે દુનિયા યાની ફકીર હો જાને કે બાદ ઈન ચિઝોં કો છોડ દેના પઢતા હૈ - તર્કે ખુદી, તર્કે ઈઝ્ઝત, તર્કે લઝ્ઝત, તર્કે શિર્ક - ખફી વ જલી, તર્કે કુફૂ જાહીરી વ બાતીની, તર્કે નિફાક, તર્કે રસ્મ, તર્કે આદત, તર્કે બિદઅત, તર્કે રિયા (દિખાવા), તર્કે બુરે અખલાકે ઝમીમા. (બુરે અખલાક કો તર્ક કરના)

ઈન કે ઇલાવા ફકીર કે લિએ ઈન ચીઝોં કો છોડના ઝરૂરી હૈ...

(૧) ખેલ (૨) તમાશા (૩) ઝીનત (૪) બાહમી ફખ્ત (૫) કસરતે ઔલાદ.

ઈલાવા ઇસ કે તર્ક મતા એ દુનિયા ભી ઝરૂરી હૈ. મસલન, ઔરતેં, બેટેં, યાંદી કે ઢેર, સોને કે ખઝાને, ઘોડે, ચૌપાએ, ખેત.

(મુલાહિઝા... પૂરા-૩, દસ્વાં હિસ્સા)

હઝરત મહદી માઉદ (અ.સ.) કે હુકમ પર તર્કે દુનિયા કર દેને કે બાદ ખુદા કે ફઝલ સે ફકીર સે યહ સબ ચીઝેં ખુદ બ ખુદ દૂર હોતી ચલી જાતી હૈ ઔર વહ હકીકી તારિકુદુનિયા ઔર ફકીર કહલા સકતા હૈ.

◆ ફકીર ઓર ઈન કી પગડી:

કૌમ મેં યહ એક મુહાવરા બોલા જાતા હૈ કિ ફકીર કી પગડી તેઢી કહેને સે ઈમાન ચલા જાતા હૈ. યહ બિલકુલ સચ હૈ, ક્યૂંકિ જબ હમ દૂસરોં કે ઐબોં પર નઝર કરતે હૈં ઓર લોગોં કે સામને કહેતે રહેતેં હૈં, તો અપની ઈસ્લાહ (સુધાર) સે ગાફિલ હો જાતે હૈં ઓર હમારા નફસ હમેં લગાતાર યહી ઉકસાતા હૈ કિ હમ દૂસરોં કી બુરાઈ હી કરતે રહેં ઓર ફકીર કા મકામ વ મર્તબા ખુદા હી જાનતા હૈ.

ઇસ લિએ હમેં યાહિએ કે કિસી કો ભી બુરા કહેના છોડ દેં. ખાસ કર કુકરા - એ - કિરામ વ મુર્શિદીને કિરામ કો હરગિઝ કુછ ના કહેં. ઇસ કે બજાએ અપને આમાલ કા જાએઝા લેતે રહેં ઓર ઐબોં પર તાઈબ હોતે રહેં ઓર આઇન્દા કે લિએ પરહેજ કરને કી કોશિષ કરતે રહેં.

◆ ફકીરી કે અહકામ:

જો કોઈ તર્કે દુનિયા કરે ઓર તાલિબે દીદાર હો, ઉસ કે લિએ અહકામ યહ હૈ કિ દુનિયાદારી સે, ઘર - બાર સે હિજરત કર કે તાલિબાને ખુદા કે દાયરે મેં જાએ ઓર મુર્શિદ દાયરા કે રૂબરૂ ગુનાહોં સે તૌબા ઓર અલ્લાહ કે વાસ્તે તર્કે દુનિયા કા ઇકરાર કરેં ઓર બૈત કર કે મુર્શિદ કી સોહબત મેં રહેં ઓર મુર્શિદ કી ઇજાઝત કે બગૈર દાયરે યા મસ્જિદ કે અહાતે કે બાહર કદમ ના રખેં ઓર તમામ દુનિયવી અલાઈફ સે પાક હો જાએં.

ઇસ તરહ કિ કિસી જગહ કે નૌકરોં યા વઝીફે ખ્વારોં યા જમીનદારોં યા મનસબદારોં યા ઈનઆમ પાને વાલોં મેં ઇસ કા દાખિલા ના રહે. વર્ના ઉસ કા ઇકરારે તલબે ખુદા બાતીલ હોગા ઓર ફકીર દીને ખુદા ના હોના ઇસ કા સાબિત ના હોગા ઓર તર્કે અલાઈફ દુન્યવી કી તરહ તર્કે તદબીરે રોઝી ઓર તર્કે તરફુદે મઆશ (મઆશ કી ફિક્ક છોડ દેના) ફકીર દીને ખુદા કી સોહબત કી શર્ત હૈ. પસ, અગર બદ ઈખ્તિયાર ફકીર યાની બાદ ઇકરારે તર્કે દુનિયા, તલબે દીદારે ખુદા કોઈ શખ્સ - આજ કુછ,

કલ કુછ - કર કે પૈ દર પૈ તીન રોઝ કોઈ તદબીરે રોઝી કરે, ફિકે મઆશ મેં એક રોઝ કામિલ મુશિદ કી સોહબત સે જુદા હો જાયે - તો ઇસ સૂરત મેં ઉસ કે લિએ હુકમે ફકીરી બાકી નહીં રહેગી. ઓર હુકમે સોહબત ભી (પિછલી) ખત્મ હો કર ફિર સે નઈ સોહબત લાઝીમ હોગી. ઇસ બાબ મેં નફૂલ શરીફા, હાશિયા વગૈરા મેં મઝફૂર હૈં.

◆ ફકીર (સોહબતી વ સનદી):

તર્કે દુનિયા કર દેને કે બાદ મુશિદ કી સોહબત મેં આના ઝરૂરી હો જાતા હૈ ઓર મુશિદ અપની સોહબત મેં રખકર ઇન નએ આને વાલોં કી અના કો દૂર ફરમા દેતે હૈં. સોહબત ફકીર કે લિએ ભી ઝરૂરી ઓર હોને વાલે મુશિદ કે લિએ તો ઝિયાદા ઝરૂરી હોતી હૈ. મુશિદીને કિરામ જાનતે હૈં કિ નફ્સ કી મક્કારીયાં ક્યા હોતી હૈં.? ઓર ઇન કો કિસ તરહ ખત્મ કિયા જાતા હૈ...!

સોહબત મેં કાફી અર્સા ગુજારને કા યહ ફાયદા હોતા હૈ કિ અના ઓર ખુદપરસ્તી ખત્મ હો જાતી હૈ.

વ નીઝ અહેસાસાતે કમતરી વ બરતરી કો ભી મુકમ્મલ ખત્મ કર દિયા જાતા હૈ. ક્યૂંકિ, મુશિદીન જો ઇલ્મુલ નફ્સ કે માહીર હોતે હૈં, બ ખૂબી જાનતે હૈં કિ સોહબત મેં રહને વાલે ઓર કલ કે હોને વાલે મુશિદ મેં અહેસાસાતે કમતરી યા બરતરી રહ જાયે, તો ફિર ઇસ મેં બહુત સી મઝહબી ઓર અફસિયાતી ખરાબીયાં મૌજુદ રહેંગી. મસલન, ખુદા સે બે ખૌફી, ફરાઈઝ વ વાજિબાત મેં કોતાહી, અપને મુરીદીન વ મુતવસ્સિલીન પર બેજા હુકમ ચલાના, ઇઝા રસાની, જિદ્દ ઓર અઝિયત પસંદી ઓર સંગદિલી. ઇસ કે ઇલાવા બેજા કિસ્ન કી અકડ, ખાનદાન પરસ્તી ઓર અમલ - અમલિયાત કા કારોબાર (મફ્હૂમ: ફરમાને હઝરત મહદી (અ.સ.) ' જો સફેદ કાગઝ કો કાલા કરે વહ મેરા નહીં.') વગૈરા વગૈરા. અલ ગરઝ, સોહબત મેં રખકર - વક્તે રુખ્સત, ઉસ કો સનદ ભી દી જાતી હૈ. પહલે તો તહરીરી તૌર કર દી જાતી થી, આજ - કલ ઝબાની તૌર પર હી ફરમા દિયા જાતા હૈ. ઇસ તરહ હોને વાલે મુશિદ કો

ઇસ સોહબત સે ઔર સનદ સે ફાયદા હોતા હૈ ઔર વહ મુરીદીન કે લિયે મુફીદ (ફાયદેમંદ) ઔર રાહત રસાં રહેતા હૈ. એસે હી શખ્સ કો સોહબતી ઔર સનદી ફકીર કહા જાતા હૈ. અગર ઇત્તેફાક સે બિના સોહબત વ સનદ કે કોઈ મુશિદ બન જાયે યા બના દિયા જાયે, તો એસે મુશિદ કે લિયે ઔર ઇસ સે વાબસ્તા મુરીદીન કે લિયે મુસીબતોં ઔર તકાલીફ કા FILLED GATE ખુલ જાતા હૈ - જિસ કી ઝિદ મેં મુશિદ ભી આ જાતે હૈં ઔર મુરીદીન ભી. લિહાઝા સોહબત વ સનદ ઝરૂરી હૈ. તૈરને સે ના વાકિફ ખુદ ભી ડૂબતા હૈ ઔર ઉસ કી મદદ લેને વાલે કો ભી ડૂબો દેતા હૈ.

◆ ફૈઝ:

ફૈઝ કે હાસિલ હોને કે લિયે બુઝુર્ગાને દીન - જો આરામ ફર્મા હૈં, ઉન કે કદમોં મેં હાઝરી દી જાતી હૈ ઔર ઇન બુઝુર્ગોં કી નઝરે કરમ હમ પર પડ જાયે તો ફૈઝ મિલ જાતા હૈ. જિસ કા રાસ્ત ફાયદા યે હોતા હૈ કિ હમારે દિલ મેં દુનિયા કી મુહબ્બત કમ હો કર અલ્લાહ કી મુહબ્બત બઢ જાતી હૈ. હુસૂલે ફૈઝ કી દૂસરી સૂરત મૌજૂદ મુશિદ કી ખીડમત મેં હાઝરી દી જાતી હૈ ઔર ઉન કી સોહબત મેં રહા જાતા હૈ.

◆ કાએદીન:

કાએદીન જમા (બહુ વચન) હૈ કાએદ કિ, યાની વહ ફકીર જો તર્કે દુનિયા કર દેને કે બાવજૂદ હિજરત સે બાઝ રહા. ઇમામુના મહદી અ.સ. ને ફરમાયા, ' જિન લોગોં ને હિજરત નહીં કી, ઉન સે દોસ્તી મત રખો ઉન કે ઘર ભી મત જાયો.

◆ કદમબોસી:

કદમબોસી કે જવાઝ કે (જાયેઝે હોને) કે લિયે સબ સે અહમ બાત યે હૈ કિ હુઝૂર (ﷺ) કો કદમબોસી ઔર દસ્તબોસી કી ગઈ ઔર આપ (ﷺ) ને મના નહીં ફરમાયા. આપ (ﷺ) કે બાદ ભી કદમબોસી કા સિલસિલા જારી રહા. કૌમે મહદવિયા મેં ભી

કદમબોસી જારી છે. ઇસ તાલ્લુકા સે હમ હઝરત ખુદાબખ્સ રશદી સાહબ (રહ.) કે " રિસાલા નાફિઆ" સે જવાઝ કદમબોસી પર ચંદ સુતૂર લિખ રહે છે. હઝરત રસૂલુલ્લાહ (ﷺ) કે ખુલફા એ રાશિદીન (રઝી.) કે ઝમાને તક અલીઉલ ઉમૂમ એક દૂસરે કો બગૈર સર ઝુકાએ કે અસ્સલામુ અલયકુમ કહેને કા હી રિવાજ થા, લેકિન જબ મુસલમાન સલાતીન (સુલતાનો) ને અજમી સલાતીન કે તરીકે પર સલામ લેના શુરૂ કિયા ઓર દુનિયાદાર હુક્કામ કો ઝુક ઝુકકર સલામ કરને પર મુસલમાન મજબૂર હુએ, તો ઉન કે મુકાબલે મે આઇમ્મા - એ - દીન કી તાઝીમ કદમબોસી કરને લગે, તબ હી સે અહલે ફઝલ હસ્તિયોં કી કદમબોસી કા અમલ આમ હુઆ. પસ, બરાબર વાલોં કો અસ્સલામુ અલયકુમ કહેના ઓર બુઝુર્ગોં કી કદમબોસી - દોનોં આઈને ઈસ્લામી છે. ઈન મેં કોઇ ચુંવ ચરા કી ગુંજાઈશ નહીં છે.

◆કતઈ જન્નતી:

દૌરે નબવી (ﷺ) કે કતઈ જન્નતી હસ્બે જેલ હઝરાત થે :

- (૧) હઝરત સૈયદના અબુ બકર સિદ્દીક (રઝી.)
- (૨) હઝરત સૈયદના ઉમર ફારૂક (રઝી.)
- (૩) હઝરત સૈયદના ઉસ્માન ગની (રઝી.)
- (૪) હઝરત સૈયદના અલી કરમ અલ્લાહ વજ્હહૂ (રઝી.)
- (૫) હઝરત સાદ ઈબ્ને અબી વક્કાસ (રઝી.)
- (૬) હઝરત અબૂ ઉબેદા બિન અલ ઝર્હ (રઝી.)
- (૭) હઝરત જુબૈર બિન અલ અવામ (રઝી.)
- (૮) હઝરત સાદ બિન મુસય્યબ (રઝી.)
- (૯) હઝરત તલહા (રઝી.)
- (૧૦) હઝરત અબ્દુર રહેમાન બિન ઓફ (રઝી.)

દૌરે વિલાયત કે કતઈ જન્નતી હસ્બે જેલ હઝરાત થે :

- (૧) હઝરત બંદગી મીરાં સૈયદ મહમૂદ સાની એ મહદી (રઝી.)
- (૨) હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદ ખૂંદમીર સિદ્દીકે વિલાયત (રઝી.)
- (૩) હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદના શાહે નેઅમત મીકરાઝે બિદઅત (રઝી.)
- (૪) હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદના શાહ નિઝામ દરીયા એ વહદતે આશામ (રઝી.)
- (૫) હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદના શાહ દિલાવર (રઝી.) (જિન કી હથેલી મેં દુનિયા રાઈ કા દાના થી ઔર હઝરત મહદી અ.સ. ને જિન કો અશરાફોં સે બઢકર અશરફ ફરમાયા થા).
- (૬) હઝરત બંદગી મિયાં મલિક બુરહાનુદ્દીન (રઝી.)
- (૭) હઝરત બંદગી મિયાં અબ્દુલ મજીદ નૂર નૌશ (રઝી.)
- (૮) હઝરત બંદગી મિયાં શાહ અમીન મુહમ્મદ (રઝી.)
- (૯) હઝરત બંદગી મિયાં મલિક મારુફ (રઝી.)
- (૧૦) હઝરત બંદગી મિયાં મલિક ગૌહર (રઝી.)
- (૧૧) હઝરત બંદગી મિયાં યૂસુફ ખુદાવંદ ખાની (રઝી.)
- (૧૨) હઝરત બંદગી મિયાં મલિકજી શહેઝાદા એ લાહૂત (રઝી.)

◆ કૌમ:

કૌમ સે કૌમે મહદવિયા મુરાદ હૈ, ક્યૂંકિ અલ્લાહ ને જિસ કૌમ કો લાને કા વાદા ફરમાયા થા ઔર જો કૌમ વસ્તે ઉમ્મત મેં આઇ વહ કૌમે મહદવિયા હૈ. હમ મહદવિયા કૌમ હૈ, ના કે ફિર્કા. હઝરત મહદી માઉદ અ.સ.ને કૌમ ભી ફરમાયા ઔર ગિરોહ ભી ફરમાયા. યુનાંચે, હમારે યહાં " ખુલફા એ ગિરોહ (રઝી.)", મુજ્તહેદ એ ગિરોહ (રહ.)" ઔર " સાલારે ગિરોહ (રહ.) કી ઇસ્તિલાહત મિલતી હૈ. ઇસ તરહ ગિરોહ કા બુલાવા ભી મશહૂર હૈ.

◆ કૈદ કદમ:

ઉઝલત ઓર ગૌશા નશીની ઉસ વક્ત હાસિલ હો સકતી હૈ, જબ કદમોં કો કૈદ કર લિયા જાએ. મેલે, ઠેલે, જલ્સે, જન્ન, બિલા વજહ કી મેલ મુલાકાત, દુનિયાદારોં કે પાસ આમદ વ રફત (આના - જાના) જિસ મેં કોઈ દીની ફાયદા ના હો, અલ ગરઝ, ઈન તમામ બાતોં સે રુક જાના કૈદ કદમ હૈ. કૈદ કદમ કી વજહ સે ઝિક્ક વ ફિક્ક કે લિએ વક્ત ભી મિલતા હૈ ઓર યક્સૂઈ ભી હાસિલ હોતી હૈ, ઇસ કે બર અક્સ કૈદ કદમ કી પાબંદી ના હો તો વક્ત જાએ (બરબાદ) હો જાતા હૈ ઓર ફિર જો હયાતે મુસ્તઆર (ઝિંદગી ચંદ રોઝા) મિલી હૈ - અગર યે સાસેં રોક લી ગઈ, તો હમ ઇસ મૌકે કો જાએ (બરબાદ) કર દેંગે. જિસ સે ખુદા કા ફઝલ હો તો ખુદા કા તકરુબ હાસિલ હો સકતા થા. હઝરત મહદી માઉદ અ.સ. ને દમ વ કદમ કી હીફઝત કરને કા હુકમ દિયા હૈ, ઇસ સે યહીં મતલબ હૈ કિ હર સાંસ અલ્લાહ કે ઝિક્ક સે આએ ઓર જાએ ઓર કદમ કી હિફઝત યું હો કિ ઉઝલત ઓર ગૌશા નશીની ઈખ્તિયાર કી જાએ. સિવાએ ઝરૂરી ઓર નાગુજર મવાકે કે દાયરા યા મસ્જિદ યા અપને ઘર સે બાહર ના જાએ. ફુકરા એ કિરામ કે લિએ કૈદ કદમ નિહાયત ઝરૂરી હૈ.

◆ કાસિબ:

વહ મુસદ્દિક જો હાલતે કસબ મેં હૈ, યાની રોટી - રોઝગાર કે લિએ દૌડ ભાગ કરને વાલા હો - કાસિબ કહેલાતા હૈ ઓર કાસિબ કે લિએ હુદૂદે કસબ કી પાબંદી લાઝમી હૈ. કાસિબ ને ખુદા કે ફઝલ સે હુદૂદે કસબ (તફસીલાત પિછલે સફહાત પર ગુજર યુકી હૈં) કો પાબંદી કર લી, તો ઈન્શા અલ્લાહ, ઉસ કે લિએ ફકીરી - જો ફૌલાદ કે યને કહલાતી હૈ, આસાન હો જાતી હૈ.

◆ કબ્બડી:

જંગે બદ્રે વિલાયત - જો ખાંબેલ મેં હુઈ થી.

બાદશાહે ગુજરાત મુઝફ્ફર કી ફૌજ - જો હઝારોં સિપાહિયોં પર મુશ્તમિલ થી ઓર જિસ કે સાથ ફૌજી હથિયાર વ સાજ વ સામાન થા ઓર દૂસરી તરફ હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદ ખૂંદમીર સિદ્દીકે વિલાયત (રઝી.) ઓર આપ (રઝી.) કે સો (૧૦૦) નિહત્તે ફુકરા થે, લેકિન હસ્બે ફરમાન હઝરત મહદી માઉદ અ.સ. બંદગી મિયાં (રઝી.) પહેલે રોઝ ફતહયાબ હુએ ઓર જંગ કે દૂસરે રોઝ હસ્બે ફરમાન હઝરત મહદી માઉદ અ.સ. બંદગી મિયાં (રઝી.) કી શહાદત બમુકામ સુદ્રાસન શરીફ મેં હુઈ.

ઇસ જંગ સે પહેલે હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદ ખૂંદમીર સિદ્દીકે વિલાયત (રઝી.) ને કબ્બડી ખિલાઈ.

શવ્વાલ કી બારહવીં (૧૨) શબ (રાત) કો, બાદ નમાઝે ઈશા - આપ (રઝી.) ને હાઝિરીન સે ખિતાબ ફરમાયા, ' દુશ્મન સર પર આ ગયા હૈં ઓર કલ ઉસ સે તુમ કો મુકાબલા કરના હૈ ઓર અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં હઝરત મહદી માઉદ અ.સ. કી ખાતિર સર કટાના હૈ ઓર જાન દેના હૈ, ઇસ લિએ આજ કબ્બડી ખેલકર હમેં તુમ્હારી યુસ્તી, ચાલાકી વ સુજાઅત ઓર ઈમાન કી કુવ્વત દિખાઓ.'

યે ફરમાકર હઝરત બંદગી મિયાં (રઝી.) ને પૂરી જમાત કો દો હિસ્સોં મેં બાંટ દિયા. અપને ફરઝંદ હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદ જલાલ (રઝી.) કે સાથ ઉન લોગોં કો દિયા જો શહાદત કા જામ પીને વાલે થે ઓર દૂસરે ફરઝંદ હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદ શહાબુદ્દીન શહાબુલ હક (રઝી.) કે સાથ ઉન લોગોં કો દિયા જો ગાઝી હોને વાલે થે. દોનોં ફરીક દો તરફ ખડે હો ગએ ઓર હઝરત બંદગી મિયાં (રઝી.) શૌક સે ઇસ કા નઝારા કરને લગે. હુકમ કી દેર થી તરફેન સે કબ્બડી શુરૂ હુઈ. ઈન મેં હર એક પહેલવાન બર્ક કી ચાલાકી રખતા થા. ઉલટ પલટ ઇસ તરહ થી ગોયા આંખ મેં પુતલી ફિરતી હૈ. ગરઝ કે હર શખ્સ ને કુશ્તી ઓર કુવ્વત કા મુજાહિરા કિયા કિ હઝરત બંદગી મિયાં (રઝી.) ને ખુશ હો કર ફરમાયા, ' કલ યૈસે હી કુવ્વતે ઈમાની દિખાના ઓર મુખાલિફ પર યૈસે હી હાથ જમા કર સુજાઅત વ મર્દાનગી દિખાના '.

◆ કબ્બડી કા બહરેઆમ:

૧૨ - શવ્વાલ મુકર્રમ, ૯૩૦ હિજરી કો જંગે બદરે વિલાયત કે પહલે રોઝ બંદગી મિયાં (રઝી.) ફાતેહ રહે થે.

અલબત્તા, ઉસ રોઝ ઇફતાલીસ (૪૨) કુકરા એ અઝીમતે શઆર ને જામે શહાદત નોશ ફરમાયા થા.

ઇસ લિએ ૧૧ શવ્વાલ કો હર સાલ બહરેઆમ કે નામ સે મારુફ વ મશહૂર હૈ.

◆ કશ્ફ:

કિસી બાત કી મિન જાનિબ અલ્લાહ ઇત્તેલા કશ્ફ કહેલાતી હૈ, લેકિન હમારે યહાં કશ્ફ વ કરામત ઈઝહાર નહીં કિયા જાતા. કરામત કો હઝરત મહદી માઉદ અ.સ. ને મલામત ફરમાયા હૈ, સાહિબે કશ્ફ બુઝુર્ગાને દીન ને કભી ભી અપને હાલ કી ખબર નહીં દી કિ મૈં સાહિબે કશ્ફ હૂં, કશ્ફ કો ઝબ્ત કરના હી મજબૂદ આગે કે મુઆમલાત રોશન કરતા હૈ.

◆ ખિયડી:

મુશિદીન કી તરફ સે ઉમૂમન દુગાના કી રાત નમાઝ કે બાદ આને વાલોં કી ઝિયાફત ખિયડી - ખટ્ટે સે કી જાતી. ખાદિમીન ભી ઇસ કો નિહાયત અકિદત સે ખાતે હૈં.

◆ ખિયડી (ભાતી):

હુઝૂર પુરનૂર મહદી માઉદ અ.સ. ને અપની તાલીમાત કે ઝરિએ હમ મુસદ્દીકીન કો હુઝૂર પુરનૂર મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ (ﷺ) કે મુબારક કદમોં સે જોડ દિયા હૈ. યુનાંચે, હુઝૂર (ﷺ) ને અપને ઘરવાલોં કો હુકમ દિયા કિ, ' જાફર (રઝી.) કે ઘર વાલે ગમગીન હૈ. ઉન કે પાસ ખાને કે લિએ ભેજો '. ઇસી ઉસ્વા એ રસૂલ (ﷺ) કી પૈરવી

મેં મુર્શિદીન અપને ઉન મુરીદીન કે પાસ - કિસ કે યહાં કિસી કા ઇન્તેકાલ હો ગયા હો - ખિયડી બનવાકર ભીજવાતે હૈ, ઇસી તરહ ગમઝદા અરકાન ખાનદાન કો ખાના પકાને કી ઝહેમત નહીં હોતી, મૌજૂદા જમાને મેં યે હો રહા હૈ કિ ગમગીન લોગ આને વાલોં કો ખુદ ઠહરકર ખિલાતે હૈં, જબ કિ આને વાલે લોગોં કો લાઝિમ હૈ કી ઇન ગમગીનોં કો ખુદ ખિલાએ. તીન દિન કા શરઈ સોગ હોતા હૈ.

ઇસ લિએ હમારે પાસ તીન દિન તક કરીબી રિશ્તેદાર એક એક વક્ત કા તઆમ (ખાના) લા કર ગમઝદા અરકાન ખાનદાન કો લિલ્લાહ ખિલાકર જાતે હૈ. રિશ્તેદારોં કી આમદ વ રફત ગમ કો હલ્કા કર દેતી હૈ, દૌરાને તઆમ (ખાને કે દૌરાન) ઉન કો તસલ્લી દી જાતી હૈ. બહરહાલ, ગિરોહે મુકદ્દસા મેં રાઈઝ તમામ મુઆમલાત કી બુનિયાદ હુસુલે ખુશનૂદી એ રબ પર હૈ, ઈમાન કે બાબ મેં મજબૂત તસ્તાવેઝ યહી હૈ કિ હમારી મુહબ્બત અલ્લાહ વાસ્તે હો ઓર હમારી દુશ્મની ભી અલ્લાહ વાસ્તે હો. ઝરૂરત હૈ કિ તમામ દાયરોં મેં ખિયડી ભિજવાને કા અમલ જારી રખા જાએ યા અહલે ખૈર હઝરાત લિલ્લાહ પકવાકર (આજ કલ તો Catering કિ સહૂલત હૈ) મૈયત કે પસમાન્દગાન કે પાસ મુતાલ્લિકા મુર્શિદ કી તરફ સે ભીજવા દેં. ઈદારા હયાત વ મમાતે મહદવિયા ઇસ સિલસિલે મેં પહલ કરે મુનાસિબ હૈ.

◆ ગિરોહ કા બુલાવા:

યે લફઝ ઉસ વક્ત બોલા જાતા હૈ, જબ કિસી કે ઇન્તેકાલ પર નમાઝે જનાઝા મેં શિરકત કે લિએ દૂસરે દાયરે કે મુર્શિદીને કિરામ ઓર કુકરા એ કિરામ કો બુલાયા જાતા હૈ. બુલાને કા મતલબ તશરીફ આવરી કે લિએ દરખાસ્ત યા બુલવાના હોતા હૈ. ઇસ તરહ ઉન હઝરાત કી આમદ સે મૈયત કો આસાની હો જાતી હૈ. ખુદા કા ફઝલ હો જાતા હૈ.

◆ ગિરોહે મુકદ્દસા:

કૌમે મહદવિયા કો ગિરોહે મુકદ્દસા સે ભી મૌસૂફ ક્રિયા જાતા હૈ, ઇસી લિએ "ખલીફા એ ગિરોહ (રઝી.)" "મુજ્તહેદ ગિરોહ (રહ.)" ઓર "સાલારે ગિરોહ (રહ.)" વગૈરા જૈસી ઇસ્તિ લાહાત યા અલકાબ મૌજૂદ હૈં.

◆ ઘડી:

જબ તક દાયરે કા નિઝામ બાકી થા, ઉસ વક્ત તક દાયરે કા કોઈ ફર્દ ફૈત હો જાતા (ઇન્તેકાલ હો જાતા), તો ઉસ કા તમામ સામાન - મસલન લિબાસ, હથિયાર, કુતુબ (કિતાબેં) વગૈરા સબ બૈતુલ મલાલ મેં વાપસ જમા કર લિયા જાતા. (શખ્સી લિબાસ વ અસ્બાબે દાયરા કી મિલ્ક હોતે - જો ફર્દ કે પાસ બતૌર અમાનત ઇસ્તેમાલ કે લિએ થે.) અલબત્તા, દાયરે સે બાહર બસને વાલે મુતવફફી (વફાત પાયા હુવા) કે વુર્સા (વારિસોં) કો ચાલીસ દિન કી મોહલત દી જાતી.

મરને વાલે કા તમામ મન્ફૂલા અસાસા (એક જગહ સે દૂસરી જગહ લે જાને વાલા સામાન) દાયરે મેં જમા કરના લાઝિમ થા. ઇસ તરીકે કો ઘડી કહા જાતા થા. જિસ કા ચલન આજ નહીં હૈ.

◆ લા ઈલાહ ઈલ્લાહ કી તફ્હીમ:

લા ઈલાહ ઈલ્લાહ કી તફ્હીમ યહી હૈ કે અલ્લાહ કી ઝાત કા ઈકરાર ઓર અપની ઝાત કા ઈન્કાર.

◆ લિસાની મહદવી:

વહ હોતા હૈ - જો ઝબાન સે મહદી માઉદ અ.સ. કા ઈકરાર કરતા હૈ, લેકિન દિલ મેં પુખ્તગી નહીં રહતી. મુન્કરે મહદી કો કાફિર નહીં જાનતા. મુખાલિફીન કે પીછે નમાઝ પઢતા હૈ, જિસ કી મહદી માઉદ અ.સ. ને મુમાનિઅત ફરમા દી હૈ ઓર

ગિરોહે મુકદ્દસા (કૌમે મહદવિયા) પર તન્કીદ સે નહી ચુકતા. મહદવિયા આમાલ, અકાઈદ પર ઉસ કા કલ્બ (દિલ) મુતમઈન નહી રહતા. મઝહબે હક્કા મહદવિયાત કો ગૈરોં કી આંખ સે દેખતા હૈ. નતીજે મેં ઉસ કો હુનર (ખૂબી) ઐબ મહસૂસ હોતે હૈં. ઝરૂરત હૈ કિ ઐસા શખ્સ અપને એતેકાદ મેં પુખ્તા હો જાએ ઔર આમાલ મહદવિયોં જૈસે કરે. ઝિકુલ્લાહ કે વક્ત વિદં યા વઝીફા યા કુરઆન કી તિલાવત ના કરે, બલ્કિ સિફં ઝિક હી કરે. હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદના શાહ કાસિમ મુજ્તહેદ ગિરોહ (રહ.) ને અપને રિસાલે "સોહબતે સાદેકીન" મેં લિસાની મહદવી કો મરને કે બાદ દોઝખ કી વઈદ (સઝા કી ધમકી) ફરમાઈ હૈ.

◆ લિલ્લાહિયત:

હર વહ કામ - જો ઈખ્લાસ કે સાથ અલ્લાહ વાસ્તે ક્રિયા જાએ "લિલ્લાહિયત" કહલાતા હૈ.

મસલન, ચુપકે સે આપ થોડા સા આટા યા શક્કર સિયાહ ચૂંટીયોં કો ડાલ દે, તો ખુદા કી ખુશનુદી હાસિલ હોગી . ઈખ્લાસ વાલે અમલ કરને કે બાદ સતાઈશ (તારીફ) યા સિલા (બદલા /અજર) કી પરવાહ નહીં કરતે. લિલ્લાહિયત કા મતલબ હર કામ અલ્લાહ વાસ્તે કરના.

◆ લૈલતુલ ઈમાન:

હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદ ખૂંદમીર સિદ્દીકે વિલાયત રઝી. કે ફરઝંદ હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદ શરીફ તશ્રીકુલ્લાહ (રઝી.) કી મુબારક વિલાદત (પૈદાઈશ) સત્તાઈસ્વીં (૨૭) જિલહજ્જા કો હુઈ થી.

ઉસ વક્ત દાયરે મેં ગ્યારા (૧૧) દિન કા ફાકા થા. નિહાયત ઉસરત (દુશ્વારી) વ તંગદસ્તી દાયરે મેં થી. ઇસ લિએ ઇસ કો ગિરોહે મુકદ્દસા મહદવિયા મેં "લૈલતુલ ઈમાન" કે પ્યારે નામ સે મૌસૂફ ક્રિયા ગયા.

◆ મુતવલ્લી:

તૌલિયત (ઇન્તેજામ, નિગરાની) મેં આવી હુઈ ચીઝ કી હિફાઝત ઔર નિગરાની કરને વાલા મુતવલ્લી કહલાતા હૈ. ઉસ કી ઝિમ્મેદાર હોતી હૈ કિ અમાનતોં કી બેહતરીન તૌર પર નિગરાની કરે, ઉસ કો હરગિઝ ઝાયા ના જાને દે. મુતવલ્લી કો આમ દુનિયાદારોં કી રવિશ - મસલન ખુઈ બુઈ (લે જાના), નાજાઈઝ ફરોખ્તગી વગૈરા સે બચના ચાહિયે.

◆ મુરીદ:

અરબાબે તસવ્વુફ કે પાસ મુરીદ કી યે તારીફ આઈ હૈ કિ મુરીદ ઉસ વક્ત તક મુરીદ નહીં હોતા જબ તક કિ ઉસ કે બાએં હાથ કા ફરિશ્તા બીસ સાલ સે લિખના છોડ દિયા હો. યાની ઇરાદત યા મુરીદી ઉસ વક્ત હી કારઆમદ ખૂદમંદ (ફાયદેમંદ) હોતી હૈ - જબ મુરીદ હોને વાલા બરસા બરસ સે નેકિયોં પર મગરૂર ના હોવે. નેકિયોં કો નઝર મેં ના લાએ ઔર બુરાઈયોં સે ખુદ કો રોક લે. ઐસા કરને સે નફસ મુઅદિબ (તહઝીબ યાફતા) હો જાએગા. અલ્લાહ તઆલા સે નફસ ઔર શૈતાન કી પનાહ માંગતા રહે. ઇસ તરહ મુરીદ જલ્દ હી ખુદા તક પહુંચ જાએગા. મુરીદ વહ હૈ જો મઝીદ કો તલબ કરે, યાની ખુદા તલબી મેં હર વક્ત તેઝગામી કી તમન્ના કરે. વહીં રુક ના જાએ, બલ્કિ, મુરીદ આગે બઢને કી આરઝૂ ઔર કોશિશ જારી રખે.

◆ મુસદ્દિક:

હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદ ખૂદમીર સિદ્દીકે વિલાયત (રઝી.) ને ફરમાયા, 'જો શખ્સ હઝરત મહદી માઉદ અ.સ. કે અફવાલ (ફરમાએ હુએ), અફઆલ (અમલ કિએ હુએ) ઔર અહવાલ (ખુદા તક મહદી અ.સ. કી નજદીકી) સે મુતાબિકત ના રખે, ઉસ કો મુસદ્દિક ના કહેના ચાહિયે '. યાની મુસદ્દિક ઈમામુના અ.સ. કે ફરમાએ હુએ પર

ઈમાન રખતા હૈ ઓર દિલો જાન સે ફરામીન પર અમલ કરને કી કોશિશ કરતા રહતા હૈ. ઈમામુના અ.સ. કે આમાલ કી તરહ ખુદ ભી અમલ કરને કી કોશિશ કરતા હો ઓર ઈમામુના (અ.સ.) કી ખુદા કે પાસ બુલંદી થી ઓર તકરુબ (નઝદીકી, કુર્બ) થા, વૈસે હી તકરુબ ઓર વૈસી હી બુલંદી કી આરઝુ રખતા હો.

◆ મુઝ્તર (પરેશાન, બેબસ):

ફાકોં કી બેચૈની ઈઝતરાર કહલાતી હૈ ઓર બેચૈન હોને વાલા મુઝ્તર કહલાતા હૈ. હાલતે ઈઝતરાર સે અગર કોઈ દાયરે સે બાહર જા કર કુછ રિઝ્ક કી સઈ (દૌડ ધૂપ, કોશિશ) કરે, તો ઉસ પર કોઈ ગુનાહ નહીં. ઉન મુઝ્તરોં કા હલ હોતા હૈ.

◆ મમ્નુઆત:

હઝરત મહદી માઉદ (અ.સ.) ને જિન ઉમૂર કી મુમાનિયત ફરમાઈ હૈ, વહ દર્જો જૈલ હૈં.

(૧) શૈતાન પર લાનત કરને સે મના ફરમાયા હૈ.

ઇસ કે બજાએ ઝિક્ર કરને કી તાકીદ ફરમાઈ હૈ.

(૨) યઝીદ પર લાનત કરને સે મના ફરમાયા ઓર ફરમાયા કિ, 'અપને નફસ પર લાનત કરો.

વહ યઝીદ કા નફસ હી થા - જિસ ને નવાસા એ રસૂલ (ﷺ) કો શહીદ કિયા '.

(૩) ઓર અદદ વ વઝાઇફ, ચિલ્લે, રિયાઝતોં ઓર નવાફિલ કા મકસદ દુનિયા હો, તો ઉસ કે લિએ જહન્નમ કી વઈદ (સઝા કી ધમકી) હઝરત ઈમામુના મહદી માઉદ અ.સ. ને ફરમાઈ હૈ.

(૪) અવકાતે ઝિક્રુલ્લાહ - મસલન, ફજર તા તુલુ આફતાબ ઓર અસર તા ગુરુબે આફતાબ, તિલાવતે કુરઆન ભી મના હૈ.

(૫) કુરઆન કી તફસીર કે તાલ્લુક સે ફરમાયા કિ, 'તફસીરોં સે ખુદા કો ના પાઓગે, ખુદા નહીં મિલેગા.

ખુદા સિફ્ ઝિક્ક સે હી મિલેગા' યે બાત યાદ રખને કી હૈ કિ હિકાયાત ઔર રિવાયાત સે યા બુઝુર્ગોં કે તઝ્કીરોં સે અફઝલ ઝિક્કે ખુદા હૈ.

◆ મુહાજિર:

જો શખ્સ અલ્લાહ કી રાહ મેં હિજરત કર કે ચલા આએ - વહ મુહાજિર કહલાતા હૈ. મુહાજિરીને મહદી કા બહુત બડા મકામ હૈ.

હઝરત બંદગી મિયાં સૈયદ ખૂંદમીર સિદીકે વિલાયત (રઝી.) ને ફરમાયા કિ, 'આમ મુહાજિરે મહદી (અ.સ.) કા - અગર કિસી કો ઘક્કા લગ જાએ તો ઉસ કા ઠિકાના જહન્નમ હૈ.'

યાની અગર કિસીને આમ મુહાજિરે મહદી (અ.સ.) કી શાન મેં બે - અદબી યા ગુસ્તાખી કી, તો ઉસ કો દોઝખ મેં ડાલા જાએગા.

◆ મહદી માઉદ અલૈહિસ્સલામ:

વહ હસ્તી - જિસકા વાદા કિયા ગયા.

હઝરત મહદી માઉદ અલૈહિસ્સલામ કા વાદા ઔર કૌમે મહદી માઉદ (અ.સ.) કા વાદા ઇશારતન અઠારહ (૧૮) મુકામાત પર કુરઆન મજુદ મેં આયા હૈ વ નીઝ મહદી માઉદ (અ.સ.) કે તાલ્લુક સે કઈ સૌ (૧૦૦) અહાદીસ આઈ હૈં.

મહદી માઉદ (અ.સ.) કે તાલ્લુક સે હુઝૂર (ﷺ) ને ફરમાયા, 'જબ મહદી (અ.સ.) કી બેઅસત કી ખબર મિલે તો જાઓ ઔર જા કર બૈઅત કરો, ખ્વાહ તુમ કો બફ્ પર સે રેંગતે હુએ જાના પડે, ક્યૂંકિ વહ અલ્લાહ કા ખલીફા મહદી હૈ.'

એક ઔર હદીસ કા મફ્હૂમ યું હૈ, "મહદી મુઝ સે હૈ, મેરે કદમ બ કદમ ચલેગા, ખતા નહીં કરેગા." એક ઔર હદીસ કા મફ્હૂમ યું હૈ, વહ ઉમ્મત કૈસે હલાક હોગી,

જિસ કે શુરૂ મેં મૈં હૂં, આખિર મેં ઈસા ઇબ્ને મરિયમ હૈં ઓર દરમિયાન મેં મહદી - મેરી અહેલે બૈત સે હૈં.

ઉન કે દરમિયાન એક ટેઢી યા ગુમરાહ જમાત હૈ, જો ના મુઝ સે હૈ ઓર ના મૈં ઉન સે હૂં."

◆ નાનરેઝા:

બહરેઆમ કે દિન કિસી દાયરે મેં સુબહ વ રાત નાનરેઝા તકસીમ કિયા જાતા હૈ ઓર કિસી દાયરે મેં સિફ રાત કો. અલબત્તા, હઝરત મહદી માઉદ અલૈહિસ્સલામ કી બહરેઆમ મુબારક કે રોઝ દિન ભર ઓર રાત મેં નાનરેઝા તકસીમ કિયા જાતા હૈ. યના, ગેહું, લોબા વગૈરા કો ઉબાલકર નમક લગાકર મુશિદ બહરેઆમ કે દિન તકસીમ ફરમાતે હૈં. ઈલાવા અઝીં, બૂંદી, જિલેબી યા નુક્કલ (એક કિસ્મ કી મીઠાઈ) યા મીઠા નાનરેઝા ભી તકસીમ કિયા જાતા હૈ. સાહિબે કિતાબ "ખાતિમે સુલેમાની" ને ફરમાયા કિ, ' એક દફા એસા ઇત્તેફાક હુવા કિ થોડા સા ગલ્લા (અનાજ) નિકલા, ઇસ લિએ ખલીફા એ ગિરોહ (રઝી.) ને ખિચડી ના પકવાકર ઉસ કો ઉબાલ દિયા ઓર ઝરા ઝરા સવિયત કર દિયા, ઉસ વક્ત સે ધુંગનિયાં પકવાને કી યે સુરત હર બહરેઆમ પર જારી હો ગઈ.' અજબ નહીં કિ હઝરત ખલીફા એ ગિરોહ (રઝી.) કે ઝમાને મેં બહરેઆમ કે રોઝ કહીં સે અલ્લાહ દિયા ચંદ ચપાતિયાં આ હૈ હોં.

દાયરે મુઅલ્લા મેં ઉસરત (તંગી) કી વજહ સે આપ (રઝી.) ને ઉન રોટિયોં કો છોટે છોટે ટુકડે (યાની) અપને દસ્તે (હાથ) મુબારક સે કર કે સવિયત કર દિયે હોં. ગાલિબન ઇસ વજહ સે ભી ધુંગનિયોં પર ભી નાનરેઝા કા નામ લગ ગયા. ઓર યહી તકતરુબ નસલન બાદ નસ્લ હર (મહદવી) શખ્સ કી ઝબાન પર ચઢા હુઆ હૈ.

(હુદૂદે દાયરા - મહદવિયા)

◆ નક્લિયાત:

કૌમ મેં મહદી માઉદ અલૈહિસ્સલામ કે ફરમાન કો નકલ કહા જાતા હૈ.

નકલ કી જમા (બહુ વચન) નક્લિયાત ઔર ફરમાન કી જમા (બહુ વચન) ફરામીન હૈ. ઈમામુના અલૈહિસ્સલામ કે ફરામીન કા વહી દર્જા ઔર મરતબા હૈ જૈસા કિ ફરામીને રસૂલુલ્લાહ (ﷺ) યાની અહાદીસ મુબારક કા હૈ.

"નકલ અસ્ત મીરાં ફર્મૂદન્દ" કે બાદ હમારા કામ સર ઝુકાને કા હૈ.

કિસી નકલ શરીફ કી બાતેં હમારી સમઝ મેં ના આઈ, તો ઉસ કા રદ યા ઈન્કાર હરગિઝ ના કરેં. બલ્કિ, કિસી ઝાકિર (ઝિકુલ્લાહ કે પાબંદ) માલૂમ કરે. ક્યૂંકિ ઝાકિર કા દર્જા આલીમ સે બડા હોતા હૈ. ઈન્શા અલ્લાહ, નકલ શરીફ કી બારીકી સમઝ મેં આચેગી. યાદ રખેં, ઈન્કારે હદીસ શરીફ ઈન્કારે નબુવ્વત હૈ. ઈસી તરહ ઈન્કારે નકલ ભી ઈન્કારે મહદિયત હૈ. અલ્લાહ તઆલા હમ કો અપની પનાહ મેં રખે.

◆ હડવાડ:

હમારે હઝીરોં મેં મોમિનીન મુસદ્દિકીન કે હડવાડ હોતે હૈં ઔર કરીબી રિશ્તેદાર અપને - અપને બુઝુર્ગા કે કરીબ રહના પસંદ કરતે હૈં. ઉમૂમન, હડવાડ દાધિયાલી રિશ્તે સે ચલતે હૈં. મસલન, પરદાદા, દાદા, વાલિદ વગૈરા. બ - ફઝલે તઆલા કૌમ મેં હડવાડ કે લિએ જગહ લિલ્લાહ મિલતી આ રહી હૈ. ક્યૂંકિ સુલ્તાને હઝીરા ને હઝીરે કી ઝમીન અપને ઝાતી સર્ફા સે ખરીદ ફરમાઈ થી, યા ઝમીન લિલ્લાહ મિલતી થી. હર દો સૂરતોં મેં સુલ્તાને હઝીરા ને ઉસ કો કૌમ કે લિએ વકફ ફરમા દિયા થા. સુલ્તાને હઝીરા કે જાનશીન એક સે ઝિયાદા હોતે હૈં. લેકિન કિસી એક જાનશીન કે હક મેં દૂસરે સબ જાનશીન દસ્તબરદાર હો જાતે હૈં ઔર મુતવલ્લી કહલાને વાલે પર હઝીરે કી હિફઝત વ સયાનાત કી ઝિમ્મેદારી આઈદ હોતી હૈ ઔર વહ અમાનતદાર હોતા હૈ. અલ ગરઝ, કુબૂર કી જગહ હડવાડ કહેલાતી હૈ. (ખત્મ શુદ)